

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

2019

Tomáš Korch

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

Indonésie jako nová (nastupující) mocnost

Tomáš Korch

Plzeň 2019

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Politologie

Studijní obor Mezinárodní vztahy

Diplomová práce

Indonésie jako nová (nastupující) mocnost

Tomáš Korch

Vedoucí práce:

PhDr. David Šanc, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2019

.....

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Davidu Šancovi, Ph.D. za jeho čas, vstřícný přístup a užitečné rady, které mi poskytl během psaní mé diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1 Teoretický rámec	5
1.1 Regionální mocnost	6
1.2 Střední mocnost	11
1.3 Nová mocnost	14
2 Indonéska zahraniční politika do roku 1998	21
3 Ekonomika	27
3.1 Ekonomika po roce 1997	27
3.2 Ekonomické reformy	28
3.3 Ekonomické sektory	29
3.4 Populace	29
3.5 Mezinárodní obchod a domácí poptávka	30
4 Vojenská moc	32
4.1 Bezpečnostní strategie	32
4.2 Současný stav	34
5 Pozice a aktivity v regionu	36
5.1 ASEAN	36
5.2 Balijské fórum pro demokracii	39
5.3 G20	40
5.4 Indo-pacifický region	41
5.4.1 Indo-pacifická dohoda	41
5.4.2 Východoasijský summit	42
5.4.3 Globální námořní osa	42
6 Globální mezinárodní organizace	44

6.1	G20	44
6.2	Organizace spojených národů.....	46
6.2.1	Peacekeeping	47
6.3	Organizace islámské spolupráce.....	48
6.4	Reformy globálních institucí	50
6.4.1	Rada bezpečnosti OSN	50
6.4.2	Světová obchodní organizace	52
7	Jiho-jihní spolupráce	54
7.1	Institucionální nastavení.....	54
7.2	Partnerské státy.....	55
7.3	Mezinárodní platformy pro jiho-jihní spolupráci	56
7.3.1	Hnutí nezúčastněných zemí	56
7.3.2	Indonésko-africké fórum.....	57
7.4	Budoucnost indonéské jiho-jihní spolupráce.....	58
8	Rozvojová pomoc.....	60
8.1	Indonésie jako recipient rozvojové pomoci.....	60
8.1.1	Donoři rozvojové pomoci Indonésii	61
8.2	Indonésie jako donor rozvojové pomoci	63
8.2.1	Institucionální nastavení	63
8.2.2	Indonésie a OECD	64
8.2.3	Rozvojové aktivity v roli donora	64
9	Indonésie a BRICS	67
9.1	Důvody absence Indonésie v BRICS	67
9.2	Budoucnost Indonésie v BRICS	69
9.3	Má členství v BRICS pro Indonésii význam?	71

Závěr.....	73
Seznam použité literatury a pramenů.....	77
Resumé.....	88
Přílohy	90

Úvod

Současný mezinárodní systém lze z pohledu mocenského rozložení sil nejčastěji považovat za unilaterální, s výsostným postavením Spojených států amerických jako jediné supervelmoci. Dle jiného pohledu se tento systém blíží spíše multipolaritě, kde Spojeným státům americkým aktivně konkurují i jiní aktéři. Mezi tyto aktéry patří také státy, které zaznamenaly v několika posledních dekádách významný mocenský vzestup. Tyto státy se nejčastěji označují jako nové, nastupující nebo také rostoucí mocnosti.¹ Synonymem pro tento koncept mocností se staly státy uskupení BRICS, tedy Brazílie, Rusko, Indie, Čína a Jihoafrická republika. Mimo tuto nejvýznamnější pětiici, která je v rámci diskurzu chápána jako modelový příklad nových mocností,² existují i další státy, které lze na základě mnoha faktorů označit za nové mocnosti, nebo na tento titul přinejmenším aspirují. Sem můžeme zařadit například Mexiko, Turecko, Nigérii, Indonésii, Argentinu nebo Írán. I tyto země jsou zařazovány do nepřeborného množství formálních či neformálních politicko-ekonomických uskupení, pro která existuje velké množství akronymů po vzoru BRICS. Jsou jimi VISTA,³ TIMBIs,⁴ CIVETS,⁵ MIST⁶ či MIKTA⁷ (Petrů 2014: 148). Ačkoliv jsou tyto skupiny velmi různorodé a v každé z nich se objevují jiné státy, je zde jedna země, která figuruje ve všech zmíněných uskupeních, což jasně poukazuje na její rostoucí význam. Touto zemí a zároveň předmětem této práce je Indonésie.

Indonésie již od vyhlášení své nezávislosti v roce 1945 dávala jasně najevo, že chce být významným globálním hráčem. Prezident Sukarno odmítal, aby se Indonésie stala během bipolárního konfliktu loutkovým státem jedné či druhé

---

¹ Terminologii se dále věnuji v kapitole 1.

² Někteří autoři jsou ohledně zařazování Ruska do tohoto konceptu skeptičtí, viz například Hart a Jones (2011: 67).

³ Vietnam, Indonésie, Jižní Afrika, Turecko a Argentina.

⁴ Turecko, Indie, Mexiko, Brazílie a Indonésie.

⁵ Kolumbie, Indonésie, Vietnam, Egypt, Turecko a Jižní Afrika.

⁶ Mexiko, Indonésie, Korejská republika a Turecko.

⁷ Mexiko, Indonésie, Korejská republika, Turecko a Austrálie.

strany a směřoval tak Indonésii do role vůdčí země států mimo oba bloky. Tento trend později vyvrcholil založením Hnutí nezúčastněných států v roce 1961, v jehož rámci je Sukarno považován za jednoho z pěti „zakládajících otců“ (Petrů 2014: 154–155). O indonéském sebevědomí může také vypovídat roční vystoupení země ze struktur OSN v roce 1965 (Štollová–Pitař 2014: 153). Ani po abdikaci prezidenta Sukarna Indonésie neslevovala ze svých ambicí. Nový prezident Suharto ihned po svém nástupu podpořil vznik regionálního společenství ASEAN, které je až do současnosti důležitou platformou pro posilování indonéské moci v regionu jihovýchodní Asie (Acharya 2014: 6). Roky po rozpadu bipolárního uspořádání světa znamenaly pro Indonésii prudký ekonomický růst, který však zastavila ekonomická krize v roce 1997, která postihla většinu zemí regionu. Během následujících let se však země s ekonomickým propadem vyrovnala a zároveň započala změny, které vedly ke konsolidaci indonéského demokratického zřízení (Petrů 2014: 159). Indonésie je v současnosti čtvrtou nejlidnatější zemí světa, zároveň se jedná o třetí největší demokracii a nejlidnatější muslimskou zemi (Elias – Noone 2011: 34–35). Z hospodářského hlediska patří Indonésie dlouhodobě mezi 20 nejsilnějších světových ekonomik, s velkým potenciálem trvalého růstu a proniknutí do první desítky v průběhu příští dekády.

Cílem této práce je analyzovat, do jaké míry Indonésie svými aktivitami, především pak svojí zahraniční politikou, naplňuje charakteristiky nové mocnosti a z jakého důvodu není v rámci diskurzu chápána jako typický představitel nových mocností, tj. není spojována s prominentními novými mocnostmi uskupení BRICS. V této práci se budu soustředit na aktivity země jak v regionu jihovýchodní Asie, tak na globální úrovni. Zkoumané období pro tuto analýzu jsem si vymezil od roku 1998 až po současnost, tj. březen 2019. Právě rok 1998 je spojen s pádem režimu prezidenta Suharta, na základě čehož se začíná demokratizovat indonéský politický systém a země zahajuje důležité ekonomické reformy.

Tato práce je koncipována jako jednopřípadová studie indonéského mocenského postavení. K naplnění cíle práce jsem analyzoval Indonésii, především její zahraniční politiku, na základě sedmi definičních znaků charakterizujících nové mocnosti, které jsem si stanovil v teoretické části této práce. Ty jsem následně aplikoval na případ Indonésie. Pro účel analýzy jsem si stanovil následující výzkumné otázky: *Ve kterých bodech konceptu naplňuje Indonésie charakteristiky nové mocnosti a ve kterých nikoliv? Můžeme Indonésii na základě jejích zahraničně-politických aktivit považovat za spíše regionální či globální mocnost? Na základě kterých důvodů a faktorů není Indonésie řazena do uskupení BRICS, kvůli čemuž není považovaná za prominentní novou mocnost? Na základě těchto výzkumných otázek jsem si stanovil následující hypotézy: Indonésie splňuje koncept nové mocnosti ve všech bodech analýzy. Indonésie je stále spíše regionální mocností. Indonésie nepatří mezi BRICS na základě slabých ekonomických ukazatelů.*

Tato práce se skládá ze dvou hlavních částí – teoretické a empirické. V teoretické části své práce se budu zabývat koncepty mocenské charakteristiky aktérů mezinárodního systému. Jelikož je terminologie značně nejednotná a samotná Indonésie bývá různými autory zařazována jako příklad různých mocností, budu se ve své práci spolu s konceptem nové/nastupující/rostoucí mocnosti zabývat i koncepty regionální mocnosti a střední mocnosti. Na konci této kapitoly budou na základě představených konceptů stanoveny definiční znaky nové mocnosti pro analytickou část práce. První kapitola empirické části se bude soustředit na indonéské zahraničně-politické aktivity od vyhlášení nezávislosti v roce 1945 až do roku 1998, jelikož již v rámci tohoto časového období lze spatřovat indonéské mocenské ambice. Dále již budu analyzovat Indonésii v období od roku 1998 až do března 2019 na základě definičních znaků stanovených v teoretické části, analytická část bude tedy členěna na následující kapitoly: ekonomika, vojenská moc, pozice a aktivity v regionu, globální organizace, jiho-jihní spolupráce a rozvojová pomoc. Poslední kapitola je pak věnována důvodům, proč Indonésie

není součástí BRICS. V závěru shrnu poznatky z analytické části této práce a odpovím na výzkumné otázky, čímž potvrdím či vyvrátím stanovené hypotézy.

Při zpracování této diplomové práce jsem využíval především knižních publikací a odborných článků. Také jsem vycházel z článků z internetových portálů/časopisů zaměřených na oblast mezinárodních vztahů, které jsem volil především z důvodu co největší aktuálnosti textů. Převážně se jednalo o prameny cizojazyčné, významná část textů je od autorů pocházejících z Indonésie či z regionu jihovýchodní Asie. Využíval jsem také internetových databází a výročních zpráv mezinárodních organizací jako jsou OECD či Světová banka. Informace z oficiálních internetových stránek indonéské vlády jsem využíval jen doplňkově, ve většině případů nejsou zveřejněné informace příliš aktuální. Z českých textů jsem v práci vycházel především ve druhé kapitole a částečně v teoretické kapitole, problematika nových mocností či konkrétně mocenského postavení Indonésie není v českém prostředí příliš reflektována, s výjimkou textů Martina Pitaře, Sandry Štollové, Tomáše Petřů a Lindy Piknerové.

1 Teoretický rámec

Nové, rostoucí či nastupující mocnosti jsou poměrně novým a zajímavým fenoménem mezinárodního systému. V souvislosti s těmito termíny hovoříme o zemích, které, snad jen s výjimkou Ruska, zařazujeme do takzvaného globálního Jihu. Tyto země stále více usilují o zvýšení své globální prestiže a posílení svého mocenského statusu. Nové mocnosti se začínají výrazněji emancipovat po skončení bipolárního konfliktu, neboť během studené války byly jejich možnosti promlouvat do světového dění značně limitovány povahou tohoto konfliktu. Na přelomu 80. a 90. let 20. století se do popředí dostávají země, které byly charakterizovány například význačným ekonomickým potenciálem, velkým demografickým růstem či snahou o prosazování změn v mezinárodní politice a ekonomice. Za první a nejznámější nové mocnosti můžeme považovat Čínu, Indii a Brazílii, které byly brzy následovány dalšími státy, jako jsou Jihoafrická republika, Mexiko, Indonésie či Turecko (Piknerová – Šanc 2014: 7).

Jestliže konec studené války znamenal pro tyto státy možnost emancipace, rok 2008 naplno ukázal jejich potenciál. V roce 2008 započala světová hospodářská krize, která tvrdě dopadla na tradiční mocnosti, nové mocnosti však jejímu vlivu velmi úspěšně odolávaly. Ačkoliv by se mohlo na první pohled zdát, že nové mocnosti tvoří relativně homogenní skupinu, opak je pravdou. Mezi jednotlivými státy často existuje rivalita a obrovské rozdíly, a to jak mezi různými uskupeními mezi sebou, tak i v rámci jednotlivých uskupení. Nejznámějším a nejvýznamnějším uskupením je bezesporu BRIC(S), kde za vznikem akronymu stojí investiční skupina Goldman Sachs, která akronym poprvé použila v roce 2001 v článku *Better Global Economic BRICs*. Již mezi těmito čtyřmi státy můžeme nalézt značné rozdíly, kde především Rusko můžeme považovat za nástupnickou zemi tradiční velmoci Sovětského svazu. V roce 2011 pak byla skupina rozšířena o Jihoafrickou republiku, která však zdaleka nedosahuje kvalit původní čtyřky. Další významnou skupinou je MINT, která zahrnuje Mexiko,

Indonésii, Nigérii a Turecko, za jejíž vznik může opět investiční skupina Goldman Sachs. Společným pojítkem této skupiny zemí je jejich specifická geografická poloha, kdy je můžeme považovat za vstupní brány do určitých geografických regionů. Dále lze zmínit uskupení CIVETS, zahrnující Kolumbii, Indonésii, Vietnam, Egypt, Turecko a Jihoafrickou republiku, kde společným znakem zmíněných států je obecně velmi mladá populace, jejíž průměrný věk se pohybuje okolo 27 let, což do budoucna značí velký potenciál pro růst ekonomik těchto zemí. Jako poslední zmíním skupinu Next 11, které zahrnuje Bangladěš, Egypt, Indonésii, Írán, Jižní Koreu, Mexiko, Nigérii, Pákistán, Filipíny, Turecko a Vietnam, pro kterou je, mimo jiné, je opět společným znakem významný demografický potenciál (Piknerová – Šanc 2014: 8–12).

Jelikož je samotná skupina států označovaných jako nové mocnosti značně rozmanitá, tak i samotná teoretická vymezení nových mocností jsou dle přístupů mnoha autorů často značně odlišná. Koncepty se liší jak různými definičními znaky, tak již samotnými názvy. Můžeme se tak setkat s pojmy nová mocnost (*new power*), rostoucí mocnost (*rising power*) či nastupující mocnost (*emerging power*). Dále se s novými mocnostmi pojí i další termíny a koncepty, kvůli kterým se pak následná terminologie ještě více komplikuje. Některé termíny jsou však důležité pro pochopení některých konceptualizací nových mocností, proto je třeba si je blíže představit. Pro tuto práci jsem vybral koncepty regionální a střední mocnosti.

1.1 Regionální mocnost

Před samotným přístupem ke konkrétním definicím regionální mocnosti je třeba si v krátkosti představit ústřední pojem, který se s regionálními mocnostmi pojí, a to pojem region. Za region můžeme považovat prostorová uskupení zahrnující několik substátních jednotek, oblasti zahrnující území více států či rozlehlé oblasti, jež pokrývají například celý kontinent. Regiony můžeme dělit na mikroregiony, vnitrostátní a příhraniční regiony, transhraniční či transnacionální regiony, makro regiony či panregiony. Geopolitické vymezení regionu přidává

k teritoriu a jeho jednotkám navíc dimenzi politických vazeb mezi jednotlivými aktéry (Piknerová – Doljaková 2014: 29–30).

Øyvind Østerud (1992: 3–5) připodobňuje regionální velmoc (*regional great power*) k velmoci globální, zásadním rozdílem je však pole působnosti, tedy jak už z názvu vyplývá, regionální velmoc má status velmoci primárně v rámci daného regionu. Velmoc Østerud definuje primárně optikou hierarchického systému států Kennetha Waltze. Velmoc je tak stát, který vyniká v kategoriích, jako je velikost území, velikost populace, ekonomický systém a ekonomická prosperita, vojenská síla či stabilita politického režimu. Velký důraz klade Østerud na vojenskou sílu, ačkoliv odmítá, že by se velmoci musely nutně prokázat ve válce. Dle něj jsou daleko důležitější vojenská reputace či potenciál na odvetný útok, které vypovídají o vojenské síle státu.

Regionální velmoci se dle autora začaly více emancipovat až s koncem druhé světové války, vzestup těchto států byl však umožněn především atmosférou bipolárního konfliktu. Formovaly se tak regionální velmoci, které se vymezovaly vůči oběma blokům, jako tomu bylo u států participujících na Bandungské konferenci (Indie, Indonésie, Egypt a další). Østerud také považuje některé regionální velmoci studeno-válečného období za produkt neúspěšných pokusů Sovětského svazu a Spojených států amerických o kontrolu regionálního vývoje zvenčí (Østerud 1992: 7–11). Autor přiznává, že určit nějaké konkrétní společné znaky regionálních velmocí je velmi problematické. Upozorňuje, že většina teorií vychází z konkrétních případových studií a nedá se uplatnit obecně, navíc jsou vytvářeny retrospektivně. Østerud (1992: 12) tak předkládá pouze čtyři obecné definiční znaky regionálních velmocí. Regionální velmoc je stát, který: je součástí geograficky vymezeného regionu; je schopen se svou silou postavit proti jakékoliv koalici států daného regionu; se velmi významně angažuje v regionálních záležitostech; na rozdíl od středních mocností může být mimo svého regionálního postavení i velmocí globálního měřítko.

Další autor, který se zabývá konceptualizací regionálních mocností, je Detlef Nolte (2010: 893). Ten před samotným výčtem definičních znaků jeho konceptu regionální mocnosti zdůrazňuje, že zajímat se o stát jako o regionální mocnost bychom měli především, pokud je předmětem naší analýzy regionální hierarchie moci v konkrétním regionu. Mnoho států může být řazeno do několika teoretických konceptů, kdy se tyto koncepty nemusí vylučovat, ale naopak se často doplňují. Regionální mocnost tak může z globálního pohledu zároveň hrát i roli velmoci či střední mocnosti a podobně.

Nolte (2010: 893) považuje za regionální mocnost stát, který artikuluje své domnělé právo na vůdčí pozici v regionu, který je geograficky, ekonomicky a policko-ideologicky vymezen. Tento stát musí také disponovat materiálními (vojenskými, ekonomickými a demografickými), organizačními a ideologickými zdroji pro projekci regionální moci. Zároveň je třeba mít skutečný vliv na regionální záležitosti (to zahrnuje aktuální činnosti i již dosažené konkrétní výsledky).

K těmto základním definičním znakům Nolte přidává další, které se od regionálních mocností dále očekávají. Regionální mocnost by měla být ekonomicky, politicky a kulturně propojena s daným regionem. Měla by také významně ovlivňovat geopolitické vymezení a politické směřování regionu. Tento vliv je uplatňován prostřednictvím struktur regionálního vládnutí. Regionální mocnost by měla vytvářet či alespoň vyjadřovat společnou regionální identitu. Důležitá je snaha o podílení se na vytváření společného regionálního prospěchu. Takový stát by měl definovat regionální bezpečnostní agendu. Jeho pozice regionální mocnosti je uznávána či alespoň respektována ostatními státy uvnitř i vně regionu, především je pak zásadní uznání od jiných regionálních mocností. Posledním Nolteho bodem je aktivní participace na meziregionálních a globálních fórech či institucích, kde regionální mocnosti, mimo své vlastní zájmy, hájí také zájmy svého regionu (Nolte 2010: 893).

Posledním autorem, který se podrobněji zabývá konceptualizací regionálních mocností a kterého v této práci zmíním, je Daniel Flesmes. Flesmes (2007: 12) svou klasifikaci staví na čtyřech základních kritériích, kterými jsou: formulace nároku na vůdčí pozici; vlastnictví nezbytných zdrojů moci; využívání nástrojů zahraniční politiky; uznání vůdčí pozice země ze strany třetích států.

Flesmes tato čtyři kritéria podrobuje pohledu regionální i globální úrovně analýzy a zároveň se soustředí na ekonomické a bezpečnostní politické aspekty. Co se formulace nároku na vůdčí pozici týče, autor uvádí, že stát aspirující na pozici regionální mocnosti musí tuto snahu jednoznačně dávat najevo. Aspirující stát tak musí být ochoten přijmout roli stabilizační jednotky regionální bezpečnosti a musí být schopen udávat směr ekonomického vývoje regionu. Samy regionální mocnosti pak musí být schopny definovat svou vlastní sféru vlivu.

U kritéria vlastnictví nezbytných zdrojů moci, Flesmes zdroje rozděluje na materiální a myšlenkové. Do kategorie materiálních zdrojů autor zařazuje především zdroje vojenské (výdaje na obranu, vojenské kádry), demografické (obyvatelstvo), geografické (území), ekonomické (HDP, Index růstu konkurenceschopnosti, Index příjmové nerovnosti) a lidsko-rozvojové (Index lidského rozvoje). Myšlenkové zdroje se dle Flesmese (2007: 13–14) skládají z politických a společenských hodnot a cílů, které mohou státům zajistit veřejnou reputaci či mohou být příkladem pro ostatní. Z dlouhodobého hlediska může důvěryhodnost, legitimita či morální autorita přispět k upevnění vyjednávací pozice daného státu.

Třetím kritériem jsou nástroje zahraniční politiky, ty autor dělí do skupin na materiální, institucionální a diskurzivní. Jako materiální nástroje zahraniční politiky lze chápat především nástroje ekonomické a vojenské. K ekonomickým nástrojům lze zařadit například snižování či zvyšování přímých zahraničních investic a obchodu, případně snižování či zvyšování objemu půjček (což zahrnuje i korupci). Mezi ty vojenské autor řadí participaci na ve vojenských misích, zvyšování zbrojení či vytváření vojenských paktů a aliancí.

Institucionální nástroje, tedy regionální či globální instituce, jsou nástroje aplikované nepřímo, aby ovlivnily chování států pomocí formálních či neformálních procedur a pravidel (Flemes 2007: 14). Na první pohled by se mohlo zdát, že institucionální nástroje nejsou pro regionální mocnosti příliš výhodné. Artikulace zájmů skrze mezinárodní organizace a multilaterální přístup jsou typicky výhodné především pro mocensky slabší entity daného systému, moc regionálních mocností může být svazována zavedenými pravidly a procedurami.

Flemes (2007: 15–16) však tvrdí, že institucionální nástroje zahraniční politiky mají pro regionální mocnosti jak nevýhody, tak i výhody. Nejprve zmiňuje výhody. První je výhoda měřítka. Regionální mocnosti usilují o navyšování svého mocenského statusu do globálního měřítka, svůj region však potřebují jako svou základnu pro rozšiřování své moci. K tomu je potřeba vytvořit politický projekt či organizaci, která sjednotí aktéry daného regionu a umožní regionální mocnosti udávat směr v určitých agendách. Dále zmiňuje výhodu stability. Institucionalizace regionu snižuje šanci na vnitroregionální vyvažování mocí či tvorbu aliancí vystupujících proti regionální mocnosti. Třetí je výhoda začlenění. Výhoda začlenění do regionálních integračních procesů může znamenat lepší přístup k vzácným komoditám. Poslední je výhoda difúze. Regionální organizace mohou sloužit jako aréna pro rozptýlení idejí regionální mocnosti do domácích politik členských států.

Za druhé Flemes (2007: 16) zmiňuje nevýhody institucionálních nástrojů. První je sdílení moci. Regionální mocnost je nucena sdílet moc se svými sousedy, v globálních otázkách je pak nucena artikulovat nejen své národní zájmy, ale i ty regionální. Druhou nevýhodou je dlouhodobý závazek. Regionální mocnosti se musí v rámci regionálních organizací zavázat k dlouhodobým strategiím, které nemusí být vždy v souladu s aktuálními politikami. Jako poslední zmiňuje vedlejší finanční náklady. Regionální mocnost na sebe často musí vzít větší část finančního břímě spojeného s fungováním regionální organizace.

Diskurzivní nástroje zahrnují artikulaci či vyjednávání zájmů pomocí diplomatických kanálů. Posledním kritériem regionálních mocností, kterým se Flandes zabývá, je uznání mocnosti ze strany třetích aktérů. Zcela elementární je uznání státu jako regionální mocnosti ze strany ostatních států regionu, důležité je však i přiznání tohoto statusu aktéru mimo region, jelikož se tím snižuje mocenská legitimita druhotných regionálních aktérů (Flandes 2007: 15–16).

1.2 Střední mocnost

Poprvé se koncept střední mocnosti objevuje během studené války, kdy za zásadní okamžik můžeme považovat suezskou krizi v roce 1956. Kanada v souvislosti s krizí požadovala po OSN zřízení první peacekeepingové mise, což můžeme chápat jako pokus o překonání bipolárního rozdělení moci, jelikož Kanada byla integrální součástí západního bloku. Kanadský vzor byl následován dalšími zeměmi západního bloku, konkrétně Austrálií, Nizozemskem, Norskem či Švédskem. Následné chování těchto států v zahraniční politice se stalo vzorem pro konceptualizování středních mocností, které je charakteristické snahou působit globální prospěch a hrát roli dobrého mezinárodního občana (Piknerová 2013:52–53).

Eduard Jordaan (2003) se ve svém článku snaží postavit svou konceptualizaci střední mocnosti na komparaci (viz příloha č.1) mezi tradičními středními mocnostmi a nastupujícími středními mocnostmi.⁸ Klasickým příkladem tradičních středních mocností jsou dle Jordana Austrálie, Kanada, Norsko, Švédsko. Klasické střední mocnosti často patří mezi stabilní sociální demokracie. Jako střední mocnosti se tyto země emancipovaly během studené války, kdy jejich pozice menších a slabších států mezi dvěma supervelmocemi vedla k zahraniční politice, jejíž obsahem byla kritika vojenských a politických následků studeno-válečného soupeření. Tradiční střední mocnosti jsou

---

⁸ V této podkapitole se budeme věnovat tradičním středním mocnostem, Jordaanův koncept nastupující střední mocnosti jsem zařadil do následující podkapitoly, jelikož dle mého názoru spadá pod nové mocnosti.

považovány za nejvíce rovnostářské státy, co se rovnoměrného přerozdělování bohatství týče. Tyto státy jsou také považovány za součást jádrových oblastí světové ekonomiky a tomu také odpovídá i vysoká životní úroveň, kde dle Indexu lidského rozvoje patří tradiční střední mocnosti stabilně mezi země s nejvyšším skóre (Jordaan 2003: 171–172).

Co se však týče celkové moci v rámci svých regionů, tradiční střední mocnosti většinou nebývají považovány za nejsilnější regionální aktéry. Například skandinávské státy jsou poměrně ekonomicky a populačně slabé v porovnání s evropskými členy G7, zatímco Kanada je značně ekonomicky závislá na Spojených státech amerických. Přestože tradiční střední mocnosti participují v některých regionálně-integračních uskupeních, není jejich snaha se do nich zapojovat nikterak vysoká. Švédsko stále nemá potřebu stát se součástí NATO, Norsko například odmítlo vstoupit do struktur Evropské unie (Jordaan 2003: 172–173). Jordaan si také všímá společných znaků tradičních středních mocností v jejich zahraničně-politickém chování. Tyto státy jsou velmi bohaté a v rámci celé jejich společnosti je kladen velký důraz na humanistické hodnoty, z čehož vyplývá i enormní aktivita v rozvojové pomoci. Především severské státy jsou tradičně největšími poskytovateli oficiální rozvojové asistence. Tradiční střední mocnosti také často zauímají pozici neutrálního aktéra v rámci konfliktů jiných států a ujímají se role mediátora. Tyto aktivity mimo jiné posilují jejich image dobrého mezinárodního občana (Jordaan 2003: 173–178).

John Ravenhill definuje střední mocnosti na základě jejich chování v diplomacii a způsobu, jakým sledují své cíle prostřednictvím zahraniční politiky. Ravenhill ve svém behavioristickém přístupu stanovil pět definičních znaků:⁹ kapacitu, soustředění, kreativitu, tvorbu koalic a důvěryhodnost (Ravenhill 1998: 310). V prvním bodě autor hovoří o kapacitě diplomatické, která je pro střední mocnosti důležitější než kapacity fyzické a vojenské. Střední mocnosti vlastní

---

⁹ V originále pět „Cs“ – capacity, concentration, creativity, coalition-building, and credibility (Ravenhill 1998: 310).

složky zahraniční politiky s vysokou úrovní analytických schopností, mají širokou komunikační síť a disponují dostatečným počtem diplomatických misí, aby mohli šířit své myšlenky a vliv. Jako příklad je zde uváděno australské a kanadské sloučení ministerstev obchodu a zahraničních věcí, čímž mohly oba státy lépe vyhodnocovat své kroky pro získání politických i ekonomických statků. Soustředěním má autor na mysli koncentrování se na několik málo vybraných zahraničně-politických oblastí či problémů. Střední mocnosti na rozdíl od velmocí nedisponují takovými mocenskými kapacitami, aby mohly v jednom okamžiku aktivně působit po celém světě a snažit se dosáhnout nespočtu politických cílů. Tyto státy jsou tak nuceny si bedlivě vybírat, kam budou v danou chvíli soustředit své aktivity (Ravenhill 1998: 311).

V bodě nazvaném kreativita Ravenhill (1998: 311–312) zmiňuje především schopnost středních mocností hrát roli intelektuálního lídra a kreativního zprostředkovatele. Střední mocnosti jsou na základě svých, již zmíněných, diplomatických kvalit schopny navrhnout kreativnější řešení a vést vyjednávání daleko efektivněji než velmoci. Tato skutečnost jim kompenzuje jejich relativní ekonomickou, vojenskou či politickou slabost. S kreativitou se pojí i další bod Ravenhillova konceptu, a tím je budování koalic. Kreativita a schopnost intelektuálního vůdcovství poskytuje středním mocnostem dostatek moci k tvorbě stejně smýšlejících koalic. Tento fakt poukazuje jak na sílu, tak i slabost středních mocností. Bez jejich intelektuálního vůdcovství by spolupráce nevznikla, na druhou stranu střední mocnosti potřebují spolupracující státy k dosažení kýžených cílů. Co se týče posledního bodu Ravenhillovi definice, kterým je důvěryhodnost, Ravenhill (1998: 312–313) tvrdí, že v tomto bodě jsou střední mocnosti paradoxně schopné hrát svou roli na základě své slabosti. Jejich důvěryhodnost je založena na předpokladu, že ačkoliv v jimi iniciovaných politikách hraje roli jejich vlastní prospěch, díky své relativní slabosti nejsou nikdy největším příjemcem výsledných zisků. Druhý aspekt důvěryhodnosti středních mocností je založen na faktu, že tyto země často na mezinárodní scéně

předkládají iniciativy, které se jim podařilo již úspěšně aplikovat na domácí půdě.

1.3 Nová mocnost

Jak již bylo řečeno v předchozí podkapitole, Eduard Jordaan se ve své konceptualizaci zabývá jak tradičními, tak nastupujícími středními mocnostmi. Typickými zástupci nastupujících mocností (*emerging middle powers*) jsou dle Jordana (2003: 165) Argentina, Brazílie, Nigérie, Malajsie, Jihoafrická republika či Turecko. Jordaan si všímá, že co se demokratického systému týče, v nastupujících středních mocnostech byl většinou zřízen relativně nedávno, což často vede k situaci, kdy není příliš konsolidovaný. Kvalita demokracie může být v těchto státech navíc snižována plošným porušováním lidských práv či znatelnou dominancí jedné vládnoucí strany. Na rozdíl od tradičních středních mocností, které se objevují během studené války, rostoucí střední mocnosti se emancipují až po rozpadu bipolárního uspořádání světa. Po skončení studené války již nebylo třeba se tolik zabývat vojenskými hrozbami, do popředí se dostala především ekonomická témata. Příkladem může být globální chudoba, a právě nastupující střední mocnosti byly tímto problémem přímo zasaženy či alespoň ohroženy, proto se snažily na danou problematiku hlasitě upozorňovat (Jordaan 2003: 169).

Nastupující střední mocnosti nejsou příliš efektivní v rovnoměrném přerozdělování bohatství, existují zde velmi propastné třídní rozdíly, do světové ekonomiky bývají plně integrovány pouze státní elity. Tyto státy se také nachází na semiperiferii světové ekonomiky a z pohledu lidského rozvoje se nacházejí spíše ve středu žebříčků Indexu lidského rozvoje. V čem naopak nastupující střední mocnosti často dominují, je jejich relativně velká moc či úplná dominance v rámci svého okolí či celého regionu. S tím se pojí i další bod Jordanova konceptu, kdy nastupující střední mocnosti často iniciují regionální integraci a většinou se následně stávají lídry dané organizace a udávají směr její agendy. Příkladem může být velká aktivita Nigérie a Jihoafrické republiky pro

vytvoření integračního projektu NEPAD či vytvoření organizace MERCOSUR na popud Brazílie a Argentiny (Jordaan 2003: 172–173).

Tyto charakteristické vlastnosti nastupujících středních mocností se nutně promítají do jejich působení v zahraniční politice. Jelikož tyto státy nedisponují materiální základnou na poskytování rozvojové či humanitární pomoci ve vysokém měřítku, jejich rozvojové akce se omezují pouze na omezený počet států a projektů. Političtí lídři nastupujících středních mocností bývají velmi uznávanými osobami globální politiky, často upozorňují na světové problémy nebo se angažují v mediaci válečných konfliktů. Zde Jordaan (2003: 174–175) zmiňuje například bývalého jihoafrického prezidenta Nelsona Mandelu, který sehrál důležitou úlohu při mediaci palestinského konfliktu, války v Kongu či v severoirském konfliktu. Velké ekonomické rozdíly či etnické štěpení příliš neupevňují demokratické státní zřízení, proto je jakýkoliv pokus či projekt, jenž má za svůj cíl větší konsolidaci demokracie, mezinárodním společenstvím značně vítán, a posiluje tak pozitivní obraz dané země. Díky svému postavení na semiperiferii světové ekonomiky usilují nastupující střední mocnosti o značné reformy stávajících ekonomických pravidel a struktur. Přestože jejich požadavky na změny mohou být dosti reformní, nevolají po žádných fundamentálních změnách, jelikož si chtějí uchovávat stávající výhody, díky kterým mají převahu nad mocensky slabšími státy ve svém regionu (Jordaan 2003: 176–178).

Další přístup ke konceptu nových mocností nám předkládají Andrew F. Hart a Bruce D. Jones. Ti pracují s pojmem rostoucí mocnost (*rising power*) a ve své konceptualizaci vycházejí z analyzování států uskupení BRICSAM. Prvním společným znakem těchto států je enormní ekonomický růst. Díky svým výkonným ekonomikám mají tyto státy velký vliv na zásadní změny v globální politice a ekonomice. Dále tyto státy disponují relativně mocnými vojenskými a politickými zdroji, jsou vnitřně velmi soudržné a mají potenciál podílet se na revidování stávajícího mezinárodního řádu. Každý z těchto států se snaží hrát stále významnější roli v globálních záležitostech. Mezi tyto aktivity můžeme zařadit angažovanost v peacekeepingových misích OSN či podíl na řešeních

problémů spojených se změnou klimatu. Tyto státy také stále více artikuluji své postoje na půdě ekonomických organizací jako jsou Světová obchodní organizace nebo Mezinárodní měnový fond a mají zásadní vliv v regionálních organizacích jako je například ASEAN, Organizace amerických států či Šanghajská organizace pro spolupráci (Hart – Jones 2011: 65–66).

Rostoucí mocnosti se také snaží o napadání a následnou změnu současného světového řádu, touží po více multipolárním uspořádání. Nejčastěji tyto země usilují o omezení výsostné pozice Spojených států amerických, dále často zpochybňují legitimitu humanitárních intervencí a mimo Rusko a Čínu se velmi hlasitě snaží o reformu Rady bezpečnosti OSN. Typická je pro rostoucí mocnosti velmi vysoká míra spolupráce, ať už se jedná o užší ekonomickou spolupráci, společná vojenská cvičení či formálnější vazby uvnitř mezinárodních organizací. Posledním bodem Hartovi a Jonesovi konceptualizace je fakt, že rostoucí mocnosti nikdy nebyly plně integrovány do světového řádu po 2. světové válce, což se odrazilo v jejich mocenský zájmech a národních strategiích (Hart – Jones 2011: 66–67).

Linda Piknerová a Aneta Doljaková (2014: 17–19) se drží ve své charakteristice termínu nová mocnost. Zásadní charakteristikou nových mocností je, že se jedná o země, které se řadí do takzvaného třetího světa či globálního Jihu. Tyto země primárně usilují o změnu stávajícího mezinárodního finančního řádu. S tím souvisí tvorba nových finančních institucí, které jsou iniciovány právě novými mocnostmi. Příkladem může být Nová rozvojová banka (*New Development Bank*), za jejímž vznikem stojí státy BRICS, či iniciativa Venezuely nazvaná Banka jihu. Tyto instituce vznikají za účelem poskytování úvěrů rozvojovým zemím, čímž mají nastartovat ekonomiky zemí globálního Jihu. Dalším společným znakem nových mocností je snaha o prosazování změn v pravidlech mezinárodního obchodu. Stávající pravidla jsou dle těchto států nerovná a pro země globálního Jihu značně nevýhodná, a je tak třeba provést jejich reformu. Nejvýznamnější oblastí, v které tyto státy požadují změnu, je oblast zemědělské politiky.

Za zcela zásadní potenciální výhodu nových mocností můžeme považovat jejich demografickou situaci. Tyto státy mají často velmi mladou a početnou populaci, která může při vhodných podmínkách v budoucnu dopomoci k vysokému hospodářskému růstu daných ekonomik. Velmi specifickým znakem nových mocností je jejich preferování takzvané jiho-jížní spolupráce. Tato se odehrává pouze mezi státy spadající do globálního Jihu a má za cíl větší symetrii vzájemných vztahů, tudíž by nemělo hrát roli, který stát je ekonomicky či politicky mocnější. Během studené války proběhlo několik pokusů o různé formy jiho-jížní spolupráce, zmínit lze Hnutí nezúčastněných či platformu G77. V současnosti můžeme za nejtypičtější formy této spolupráce považovat Cairnskou skupinu,¹⁰ jež má za cíl zlepšit pravidla pro obchod se zemědělskými produkty. Dále se jedná o platformu IBSA,¹¹ jež má za cíl především podpořit národní ekonomiky členských států, nicméně soustředí se i na jiné problémy, jako je například snaha o snížení globální chudoby (Piknerová – Doljaková 2014: 19–22).

Posledním důležitým znakem nových mocností je dle Piknerové a Doljakové (2014: 22–24) také zvýšená aktivita v poskytování rozvojové asistence, čímž tyto státy cílí na větší emancipaci globálního Jihu jako celku. Zajímavé je, že přestože se tyto země angažují v rozvojové pomoci coby donoři, významná část z nich je v současnosti zároveň i recipienty rozvojové pomoci. Rozvojová pomoc nových mocností má několik charakteristik, kterými se odlišuje od rozvojové pomoci zemí Severu. První charakteristikou je princip nepodmiňování pomoci, což znamená, že poskytují pomoc bez diktování jakýchkoliv politických podmínek. Své nepodmiňování pomoci obhajují rétorikou, že je nutné respektovat svrchovanost každého státu, a tím pádem nechtějí měnit jeho vnitropolitické podmínky. Na základě tohoto principu je tak často poskytována rozvojová asistence i státům, které dlouhodobě porušují lidská práva. Dalším znakem

---

¹⁰ Cairnská skupina zahrnuje i státy globálního Severu, jako jsou Austrálie, Kanada a Nový Zéland (Piknerová–Doljaková 2014: 22).

¹¹ Indie, Brazílie a Jihoafrická republika.

rozvojové spolupráce je soustředění se na geograficky blízké státy. Nové mocnosti často nevynakládají na rozvojovou pomoc takový objem prostředků, aby mohly operovat po celém světě, proto se častěji soustředí na státy ve své bezprostřední blízkosti. To zároveň úzce souvisí i s faktem, že nové mocnosti často hrají i úlohu regionálních mocností a rozvojová pomoc sousedním státům napomáhá k upevnování této pozice. Posledním znakem rozvojové spolupráce nových mocností je nejednoznačnost definice její podoby. Dárci z řad států severu jsou nuceni řídit se standardy Výboru pro rozvojovou spolupráci (*Development Assistance Committee*, DAC) Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (*Organisation for Economic Cooperation and Development*, OECD), nové mocnosti ve většině případů nejsou členy OECD a dané standardy pro ně neplatí, čímž mohou jako rozvojovou asistenci poskytovat například vojenský materiál, což je u členů OECD zakázáno.

Posledním přístupem k novým mocnostem, který v této práci představím, je koncept Pinar Tank. Ta stejně jako Hart s Jonesem používá označení rostoucí mocnost (*rising power*). Autorka mezi rostoucí mocnosti zařazuje především státy uskupení BRICS, které dále doplňuje zeměmi, jako jsou Indonésie, Mexiko či Turecko. Prvním společným znakem rostoucích mocností jsou jejich silné ekonomické ukazatele. Nicméně dle Tank ekonomická moc sama o sobě neznamená moc politickou. Ekonomická moc je jen prostředkem, jak mohou tyto státy hrát větší roli v mezinárodních organizacích a lépe tak artikulovat svoje politické zájmy. Druhým společným znakem je pro rostoucí mocnosti přiznání jejich statusu. Země, jako jsou Čína či Indie, bývají na základě velikosti svého teritoria i ekonomické síly do klubu rostoucích mocností řazeny automaticky, pro rostoucí mocnosti druhého sledu je toto přiznání podmíněno dalšími kvalitami. Jednou z takových kvalit je pozice regionální lídra (Tank 2012: 1–3).

Další možností, jak dosáhnout uznání jako rostoucí mocnost, je projekce *soft power*, tedy dosažení žádoucího chování jiných států na základě projekce vlastních morálních hodnot, kultury či politického a institucionálního nastavení (Nye dle Tank 2012: 3). Posledním znakem, kterého si autorka všímá, je

potenciál rostoucích mocností změnit zavedené status quo současného globálního řádu. Tyto země nepatří mezi státy bohatého Severu, které stojí za současným nastavením mezinárodních finančních institucí či struktur mezinárodních organizací jako je OSN, nicméně minimálně jejich ekonomická síla, která se naplno projevila během ekonomické krize v roce 2008, je předurčuje k pozici potenciálních reformátorů současného řádu (Tank 2012: 3–4).

Z výše představených konceptů je zřetelné, že shoda ohledně definičních znaků nových mocností na akademické půdě neexistuje. Rozhodně zde však můžeme nalézt společné jednotící charakteristiky. Autoři se shodují v bodech výkonné ekonomiky, potenciálu a snahy promlouvat do změn současného světového řádu, emancipace po konci studené války, rozvojových aktivitách, a především pozici regionálních lídrů. Z konceptů představených v předchozích podkapitolách je právě koncept regionální moci s konceptem nové moci velmi úzce spjat.

Jelikož ani jeden ze zmíněných konceptů nových mocností nenabízí pro potřeby mé práce dostatečný výčet definičních znaků, rozhodl jsem pro svou práci zvolit jejich vlastní kombinaci. V analytické části mé práce se tedy budu primárně soustředit na následující znaky a aktivity:

- **Ekonomika:** ekonomické reformy; ekonomické sektory; současné ekonomické ukazatele.
- **Vojenská moc:** bezpečnostní strategie, vojenské kapacity.
- **Pozice a aktivity v regionu:** členství v regionálních organizacích, politické iniciativy a role v regionu.
- **Mezinárodní globální organizace:** členství v globálních organizacích, aktivity na jejich půdě.
- **Reformy finančních a politických mezinárodních organizací:** kritika a snaha o reformy.
- **Jiho-jihní spolupráce:** institucionální nastavení; partnerské státy; participace v organizacích a platformách pro jiho-jihní spolupráci.

- Rozvojová pomoc: pozice donora; pozice recipienta; institucionální nastavení; konkrétní rozvojové aktivity.

2 Indonéská zahraniční politika do roku 1998

V této kapitole se ve stručnosti zaměřím na zásadní milníky indonéských zahraničněpolitických aktivit napříč historií země, od vyhlášení nezávislosti v roce 1945 až po rezignaci prezidenta Suharta v roce 1998. Znalost indonéských aktivit z tohoto období je zásadní, neboť Indonésie usiluje o pozici mocného regionálního a globálního hráče v podstatě od svého vzniku, a tyto aktivity tak můžeme považovat za základní kameny pro následný mocenský vzestup. V následující kapitole se již budu soustředit na analýzu indonéských aktivit od roku 1998 do současnosti optikou definičních znaků nových mocností představených v teoretické části této práce.

Indonéští nacionalisté pod vedením Sukarna a Muhammada Hatta vyhlásili v roce 1945 nezávislost, nicméně toto vyhlášení bylo pouze jednostranné, a Indonésie tak musela za svou nezávislost s nizozemskými kolonizátory bojovat další čtyři roky. Uznání nezávislosti se Indonésie ze strany Nizozemska dočkala 27. prosince 1949. Prezidentem nově vzniklé země se stal Sukarno, viceprezidentem Muhammad Hatta (Petrů 2014: 153). Právě viceprezident Hatta ve svých projevech zdůrazňoval přístup Indonésie k zahraniční politice, který země využívala následujících několik desetiletí a opakovaně se k němu vracela i v novém miléniu. Tento přístup je definován jako *nezávislá a aktivní zahraniční politika*, což byl přirozený postoj k studenoválečné dynamice světa (Acharya 2014: 5). Celkově lze v historické perspektivě indonéské zahraniční politiky zohlednit tři základní prvky, kterými jsou antikolonialismus, pragmatismus a nezávislost (Anwar dle Štollová – Pitař 2014: 153).

Indonésie se tak velmi krátce po vyhlášení své nezávislosti začala stavět do čela nově emancipovaných zemí v rámci Asie a Afriky. Milníkem tohoto přístupu bylo pořádání Bandungské konference v dubnu 1955. Této konferenci se zúčastnilo několik stovek zástupců z 23 zemí Asie a šesti zemí Afriky, tyto země

následně Sukarno označoval jako nové nastupující síly.¹² Hlavními tématy a cíli Bandungské konference bylo dokončení procesu dekolonizace v zemích, které stále spadaly pod koloniální správu, a politika nezúčastněnosti, tedy princip aktivní neutrality. Ideje Bandungské konference následně vyústily v založení Hnutí nezúčastněných zemí na konferenci v Bělehradě v roce 1961, kdy pěti zakládajících zemí tvořily Indonésie, Egypt, Ghana, Jugoslávie a Indie (Petrů 2014: 154–155).

Od konce 50. let 20. století se začal Sukarno výrazněji vymezovat vůči Západu, což logicky vyústilo v posilování vztahů se zeměmi Východu, kdy největším partnerem Indonésie se mezi lety 1960–1965 stala Čínská lidová republika. Indonésie a Čína se v té době snažily konkurovat Spojeným státům americkým a Sovětskému svazu jakožto jediným supervelmocím a usilovaly o spravedlivější světové uspořádání (Petrů 2014: 155). Následující 60. léta 20. století se však v Indonésii nesla především v duchu konfliktu s Malajsií. Sukarno zcela odmítal uznat nově vzniklý malajský stát, v jeho očích byla Malajsie pouze výtvořem britského kolonialismu, což bylo v nesouladu s indonéskými zahraničněpolitickými principy. Tento indonéský přístup je nazýván *Konfrontasi* a následný vojenský střet mezi oběma zeměmi trval v letech 1963–1966 (Acharya 2014: 7). Tento konflikt také vyústil v protestní indonéské vystoupení ze struktur Organizace spojených národů v roce 1965, kdy Indonésie přímo reagovala na zvolení Malajsie nestálým členem Rady bezpečnosti OSN v témže roce. Následující rok se již Indonésie do struktur vrátila (Štollová – Pitař 2014: 153).

Indonéské vystoupení ze struktur OSN mělo za cíl také odvracet pozornost od hlubokých politických problémů na domácí půdě, kde začalo docházet ke střetům mezi komunistickými gardami a pravicí. Krize na domácí půdě a agresivní politika *Konfrontasi* vyvolávaly u indonéských sousedů pocit nedůvěry

---

¹² New emerging forces (NEFO). Doktrína New emerging forces měla být protisilou vůči starým tradičním mocnostem (OLDEFO). Tento Sukarnův přístup došel tak daleko, že v Indonésii v roce 1963 uspořádal sportovní Hry nově nastupujících sil (GANEF0) a konferenci (CONEFO) (Petrů 2014: 154).

a ohrožení, Indonésie tak ve svém regionálním vlivu začala výrazně oslabovat. Změna situace přišla poměrně brzy, již v roce 1965 byl zahájen puč, kdy levicové gardy provedly řadu atentátů na vrcholné pravicové generály, nicméně odezva pravicových armádních složek byla velmi rychlá, generál Suharto započal rychlou ofenzívu a puč brzy potlačil. Následně započal řízené antikomunistické čistky, které trvaly půl roku a odhaduje se, že při nich zemřelo až půl milionu lidí (Petrů 2014: 156). Sukarno byl v důsledku domácích událostí nucen roku 1966 abdikovat a v roce 1967 ho na postu prezidenta nahradil právě generál Suharto. Indonésie se tak po uklidnění domácí politické scény a ukončení války proti Malajsii stala pro své sousedy opět důvěryhodným aktérem a Suharto začal status země dále posilovat. Přestože se Indonésie i za Suharta hlásila k principu nezúčastněnosti, v zahraniční politice byla zřejmá daleko výraznější inklinace k Západu. Druhou změnou bylo primární soustředění na region jihovýchodní Asie, globální ambice ustupovaly více do pozadí. Za vyvrcholení tohoto přístupu pak lze považovat založení Sdružení národů jihovýchodní Asie (ASEAN) v roce 1967 (Acharya 2014: 6).

V rámci ASEAN se Indonésie již od počátku snažila hrát velmi aktivní roli, platformu mimo jiné chápala jako ideální prostředek pro posilování své role regionálního lídra. Jednou ze základních funkcí ASEAN bylo vymezování se vůči komunismu, což s sebou samozřejmě neslo jednoznačné vymezení se vůči Čínské lidové republice. Indonésie tak byla nucena své vztahy s Čínou přerušit a zanevřít tak na významné partnerství z první poloviny 60. let 20. století. Indonésie na půdě ASEAN přenesla i tradiční indonéské vyjednávací principy *musyawarah* a *mufakat*, které lze přeložit jako diskuze a konsenzus. Tyto principy se v této organizaci využívají až do současnosti. Následující dvě dekády, 70. a 80. léta 20. století, jsou pro Indonésii ve znamení regionální politiky, kdy Suharto stabilizoval region především prostřednictvím summitů ASEAN, ale také posilováním bilaterálních vztahů s jednotlivými sousedními zeměmi (Petrů 2014: 156–157).

Indonésie však v jihovýchodní Asii nehrála pouze pozitivní roli stabilizačního aktéra regionu. Negativně se do historie zapsala v souvislosti s okupací Východního Timoru. Východní Timor byl již od 16. století součástí koloniální soustavy Portugalska, jeho dekolonizace započala kvůli Salazarově režimu až v 70. letech 20. století. Východní Timor vyhlásil svou nezávislost na Portugalsku 28. listopadu 1975, nicméně již 7. prosince byla na tuto část ostrova podniknuta vojenská invaze sousední Indonésií. Suharto obhajoval indonéskou invazi rétorikou boje proti komunismu, jelikož politická organizace FRETILIN, která vyhlásila nezávislost Východního Timoru na Portugalsku, byla označována jako krajně levicová. Tato skutečnost se následně odrážela i v postoji západních mocností (Spojené státy americké, Japonsko či Austrálie), které dlouhou dobu indonéskou okupaci v duchu zadržování komunismu podporovaly (Klíma 1997: 51–54). I přes okupaci odsuzující rétoriku ze strany OSN se situace na Východním Timoru dlouhodobě nijak neměnila, a země tak zůstávala v područí Indonésie. Změna přišla až na konci 90. let, kdy Indonésie po pádu Suharta byla ochotná jednat o potenciální nezávislosti Východního Timoru, v roce 1999 pak byla ustanovena první peacekeepingová mise. Nezávislosti se nakonec země dočkala až v roce 2002 (Bohdálek 2003).

Ač je dnes okupace Východního Timoru chápána především v negativní konotaci, nutno podotknout, že indonéskému postavení v regionu jihovýchodní Asie to nijak neublížilo. Především pak v rámci ASEAN se Indonésii dostávalo podpory, jelikož se jednalo o boj proti komunismu, tedy jeden z hlavních principů organizace (Petrů 2014: 157). Indonésie naopak posilovala svoji pozici v regionu skrze své diplomatické aktivity, nejvýznamnější bylo její angažmá v otázce řešení vietnamské invaze v Kambodži. Indonésie se snažila o zprostředkování vyjednávání již od počátku 80. let 20. století, k zásadnímu průlomů však došlo až v souvislosti s pořádáním série tří setkání *Jakarta Informal Meetings* z let 1988, 1989 a 1990. Ta nakonec vedla až k mírové konferenci v Paříži v roce 1991, které Indonésie spolupředsedala (Jorgensen – Dahl 1992: 88–89).

Výrazný indonéský ekonomický růst, podporovaný industrializací, částečnou zemědělskou soběstačností a úspěšnou demografickou politikou, dodal Suhartovi na počátku 90. let 20. století potřebnou sebedůvěru pro větší globální angažovanost. Globální ambice začala Indonésie na počátku 90. let projektovat především skrze Hnutí nezúčastněných zemí, které i přes rozpad bipolárního uspořádání světa pokračovalo ve svém fungování, kdy se agenda organizace soustředila na podporu rozvoje globálního Jihu. Význam Indonésie v rámci Hnutí nezúčastněných zemí dokazuje Suhartova pozice předsedy při všech konferencích mezi lety 1992 až 1995 (Petrů 2014: 157–158). I přes rétoriku nezúčastněnosti Suhartova Indonésie ke konci studené války začínala více tíhnout k Západu. Indonésie intenzivně spolupracovala například se Spojenými státy americkými či Japonskem, což do země přineslo zahraniční investice, půjčky a technologie. V Suhartově politice je tak vidět velmi zřejmý pragmatismus. Tento přístup vrcholil vstupem Indonésie do Asijsko-pacifického hospodářského společenství (APEC) v roce 1989 (Štollová – Pitař 2014: 154).

V rámci APEC Indonésie pořádala v roce 1994 ve městě Bogoru summit, kde následně zástupci členských zemí této organizace podepsali takzvanou Bogorskou deklaraci, která nastavovala plán na liberalizaci světového obchodu. Inklinace k Západu a indonéský pragmatismus se ukázaly i na vztahu Indonésie s Austrálií. Austrálie se dlouhou dobu snažila o nějakou spolupráci či formu volnější asociace se státy ASEAN, nicméně především Malajsie vetovala jakékoliv snahy o integraci Austrálie do širšího regionu tichomořské Asie. Indonésie naopak Austrálii podporovala a pomohla jí navázat lepší vazby s jihoasijskými zeměmi, čímž získala důležitého spojence. Tento postoj byl pravděpodobně silně ovlivněn skutečností, že Austrálie oficiálně podporovala indonéskou anexi Východního Timoru (Petrů 2014: 158–159).

Pro Indonésii se tak 90. léta 20. století nesla ve znamení ekonomického růstu, větší globální angažovanosti a navazování nových strategických partnerství, což ji předurčovalo k zařazení mezi asijské ekonomické tygry. V roce 1997 však v Thajsku propukla ekonomická krize, která se postupně přelila do všech států

jihovýchodní Asie a jednou z nejvíce zasažených zemí se stala právě Indonésie. Tato krize zafungovala jako rozbuška pro sociální a politické nepokoje v indonéské společnosti, jejichž následkem bylo odstoupení prezidenta Suharta a s tím spojený pád 31 let trvajícího režimu (Petrů 2014: 159).

3 Ekonomika

3.1 Ekonomika po roce 1997

Ekonomická krize z konce roku 1997 zasáhla Indonésii velmi tvrdě, ekonomika země byla v roce 1998 na pokraji kolapsu. Hrubý domácí produkt se propadl o 13 %, hodnota indonéské rupie vůči americkému dolaru se propadla z 2000 na 17000. Bankovní systém v zemi kolaboval, 68 bankovních institucí bylo nuceno vyhlásit bankrot a zavřít své pobočky. Následná obnova bankovního sektoru stála Indonésii přibližně 88 miliard dolarů,¹³ což v té době odpovídalo až 70 % HDP země. Ekonomická krize měla také výrazný vliv na samotné obyvatelstvo, několik desítek milionů Indonésanů se ocitlo pod hranicí chudoby (The Economist 2009).

Indonésie se však z této krize poměrně rychle vzpamatovala. Z propadu o 13 % v roce 1998 rostla hodnota hrubého domácího produktu mezi lety 2003–2007 v průměru o 5,4 % a již v roce 2005 se hodnota HDP na hlavu vrátila na úroveň před ekonomickou krizí (The Economist 2009). Růst indonéské ekonomiky nezastavila ani globální ekonomická krize z let 2008–2009. Indonésie byla jednou z mála zemí, které tuto krizi přečkaly téměř bez úhony, za faktory, které k tomu přispěly, můžeme považovat především výrazně menší závislost na světové ekonomické síti a obrovskou spotřebu domácího trhu (Petrů 2014: 165). Indonésie ekonomicky dlouhodobě a stabilně roste, od roku 2003 nespádá meziroční růst HDP pod 4,5 % (viz příloha č. 2). Tento stav indonéské ekonomiky je způsoben mnoha faktory, je třeba si tedy ekonomiku země představit blíže.

---

¹³ Počítáno na základě směnného kurzu z roku 1999.

3.2 Ekonomické reformy

Po krizi z roku 1997 a pádu Suhartova režimu byla Indonésie nucena provést řadu ekonomických reforem. Zcela zásadní byla reforma bankovního systému, která měla za cíl obnovit bankovní trh, který byl po asijské krizi na pokraji kolapsu. Hlavní nástrojem pro obnovu tohoto sektoru se stala Indonéská bankovní agentura pro restrukturalizaci (*Indonesian Bank Restructuring Agency*, IBRA). Ta přebírala oslabeným bankám úvěry, které neměly šanci být uhrazeny, a zároveň likvidovala korporátní dluhy vůči indonéským bankám. Indonéská vláda také zachránila velké množství společností před krachem prostřednictvím jejich znárodnění. Soukromý kapitál velkých firem začal být výrazně nahrazován kapitálem státním, oproti Suhartově éře také začalo přibývat zahraničního kapitálu (Sato 2003: 32–47).

Jedním z důvodů indonéského ekonomického zázraku jsou i reformy ve fiskální politice, konkrétně v podobě extrémních fiskálních omezení. Indonésie se dlouhodobě snaží velmi disciplinovaně omezovat své výdaje a soustředit se na udržování nízké úrovně rozpočtového deficitu a snižování veřejného dluhu. V roce 2007, tedy rok před globální ekonomickou krizí, se její rozpočtový deficit držel na úrovni 1 %. Za pozoruhodné lze označit i význačné snížení výše veřejného dluhu, mezi lety 1999–2008 došlo ke snížení dluhu z 80 % HDP na pouhých 30 %. Tato výrazně šetřivá fiskální politika má nicméně i své stinné stránky v podobě nedostatečného financování některých důležitých sektorů. Jedním z těchto sektorů je například zdravotnictví. V Indonésii chybí lékaři, kvalitní zdravotní péče je dostupná jen v některých regionech a zdravotní pojištění pokrývá jen malou část populace (The Economist 2009).

Dalším výrazně podfinancovaným sektorem je infrastruktura. Aktuálně Indonésie investuje do rozvoje infrastruktury přibližně jen třetinu potřebných financí. Indonésie má jedny z nejhorších pozemních komunikačních tras v jihovýchodní Asii, což se i negativně projevuje na efektivitě a ceně dopravy, ať už té veřejné, či obchodní. Poddimezovaná je i elektrická a internetová síť. Tyto

faktory mohou být jedním z důvodů současných nižších přímých zahraničních investic. Světová banka odhaduje, že tento stav indonéské infrastruktury způsobuje zemi každý rok ztrátu v hodnotě 1 % jejího HDP. Investice země do infrastruktury by tak měly být prioritou (de Haan 2017).

3.3 Ekonomické sektory

I přestože můžeme Indonésii považovat za nově industrializovanou zemi, zemědělství je stále velmi důležitým ekonomickým odvětvím. Z dlouhodobého pohledu zemědělství ustupuje průmyslu a službám, nicméně v roce 2017 se zemědělský sektor podílel na celkovém HDP země ze 13 % (Statista 2019), což představuje stále vyšší číslo než u ostatních států jihovýchodní Asie. Tento stav je dán především faktem, že v rurálních oblastech stále žije téměř polovina obyvatel Indonésie a zemědělský sektor tak stále zaměstnává okolo 40 % obyvatelstva. To nedělá z indonéského zemědělství příliš efektivní sektor, je zde tedy velký potenciál na zlepšení prostřednictvím mechanizace a moderních zemědělských technik (Elias – Noone 2011: 35–36).

Průmyslový sektor k roku 2017 tvořil necelých 40 % podílu HDP. Výrobní sektor se v Indonésii zaměřuje především na produkci potravin, tabáku či textilií. Stále zásadním je pro Indonésii těžební sektor. Nejstrategičtějšími surovinami, které Indonésie těží, jsou ropa a zemní plyn, uhlí a některé vzácné kovy. Tento sektor je nicméně v posledních letech na ústupu, a to hned z několika důvodů. Od roku 2014 v zemi platí zákaz exportu nezpracovaných těžebních surovin, světová poptávka po uhlí se snižuje a Indonésie příliš neinvestuje do nových ropných projektů (de Haan 2017). Služby v současnosti tvoří přes 43 % podílu HDP (Statista 2019).

3.4 Populace

Důležitou roli v indonéské ekonomice hraje populace. Indonésie je čtvrtá nejlidnatější země světa, což hraje velkou roli samo o sobě, nicméně za zcela zásadní faktor lze považovat, že tato populace je především mladá a produktivní.

Věkový medián Indonésie je 28 let, což je o 10 let méně než ve většině vyspělých zemí. Index závislosti je v Indonésii nízký a populace v produktivním věku je aktuálně na vzestupu. Očekává se, že tento trend bude Indonésie držet i v nadcházejících dekádách (Elias – Noone 2011: 34–35). S mladou a produktivní populací se pojí i její vzdělávání. Již za režimu prezidenta Suharta bylo vzdělávání jedním z klíčových sektorů, země poskytovala univerzální přístup k základnímu vzdělávání všem svým obyvatelům, pomohlo také zavedení indonéštiny¹⁴ jako oficiálního úředního jazyka, díky čemuž země dosáhla vysoké vzdělanosti. Investice do vzdělávání jsou zakotvené v samotné ústavě v podobě stanovené jedné pětiny z celkových vládních výdajů (The Economist 2009). V současnosti Indonésie dosahuje téměř 100 % zapojení dětí do primárního vzdělávacího systému, z toho dvě třetiny dětí dále pokračují i ve vzdělávání sekundárním. Investicemi do vzdělávacího sektoru si Indonésie připravuje budoucí produktivní populaci na schopnost zvládnout náročnější zaměstnání, což umožňuje stabilní růst a modernizaci indonéské ekonomiky (Elias – Noone 2011: 35).

3.5 Mezinárodní obchod a domácí poptávka

Důležitou složkou indonéské ekonomiky je samozřejmě mezinárodní obchod. V současnosti se Indonésie ve svých zahraničněobchodních vektorech soustřeďuje především na státy Asie, kdy do tohoto regionu posílá více než dvě třetiny svého celkového exportu, a zároveň do Indonésie z tohoto regionu putuje více než tři čtvrtiny jejího celkového importu. Nejvýznamnější asijské obchodní partnery jsou pro Indonésii Čína, Japonsko a Indie, velmi intenzivní obchod probíhá se státy ASEAN, především se Singapurem, Malajsií a Thajskem. Mimo Asii se Indonésie soustředí na Spojené státy a Evropskou unii, významným obchodním partnerem je i sousední Austrálie. Nejvýznamnějšími exportními

---

¹⁴ Indonéština je jazyk odvozený od malajštiny, je to jazyk úřední a tedy sjednocující, většina obyvatel Indonésie ji nemá za svůj rodný jazyk (The Economist 2009).

komoditami jsou uhlí, ropa, palmový olej, levná elektronika a textil (The Observatory of Economic Complexity 2018).

Velmi významnou složkou rostoucí ekonomiky je domácí poptávka. Silný odbyt na domácím trhu je jedním z hlavních důvodů, proč Indonésie v podstatě bezúhonně ustála globální ekonomickou krizi mezi roky 2008 a 2009. Zatímco export v té době zažíval propad o 20 %, domácí poptávka narostla o 5 %. Tímto se Indonésie liší od většiny svých sousedů. Indonésie za to vděčí především již zmíněné mladé populaci a s tím spojené rostoucí střední třídě (Elias – Noone 2011: 39).

Indonésie je v současnosti s hodnotou HDP 1,015 biliónů dolarů 16. nejvýkonnější ekonomikou světa, meziroční růst HDP se v posledních letech stabilně drží nad hodnotou 5 % (5,07 v roce 2017), dle předpovědí se tak očekává zařazení mezi 10 nejvýkonnějších ekonomik během následující dekády (World Bank 2019b).

4 Vojská moc

Vojská kapacita země je stále chápána jako jedna ze základních složek moci, a to i v případě pojetí konceptualizace nové moci v této práci. Zvláště po skončení studené války zažívá region Asie nárůst v posilování armádních kapacit, především nové moci jako jsou Čínská lidová republika a Indie investují do armádní modernizace vysoké částky. Indonésie například mezi lety 2003–2012 zvýšila své armádní výdaje téměř o 73 %, ještě v roce 2003 odpovídala částka 2,12 miliardy dolarů, v roce 2012 se již jednalo o 7,74 miliardy dolarů. Nicméně tato částka odpovídá méně než 1 % HDP, v porovnání se zmíněnými asijskými novými mocnostmi jsou tak její armádní výdaje velmi nízké. Indonéské vojenské kapacity a strategie jsou formovány především bezpečnostními hrozbami, které se tradičně nacházely primárně na domácí půdě či v jejím nejbližším okolí (Acharya 2014: 86–87).

4.1 Bezpečnostní strategie

Indonéská bezpečnostní strategie dlouhodobě pracuje s předpokladem, že zemi nehrozí žádný vnější útok, primární hrozby se nacházejí pouze v jejím úzce vymezeném teritoriu. Obrana doktrína představená v roce 2008 tento předpoklad nadále reflektuje, důraz je tak opět kladen především na hrozby v domácím prostředí. Nejdůležitější složkou vojenských struktur Indonésie tak zůstává pěchota, která tvoří 75 % kapacity indonéské armády. Modernizace těchto složek se soustřeďuje na zlepšování schopností odvracet hrozby domácího terorismu a separatismu, za tímto účelem byly vytvořeny speciální složky rychlého nasazení. Nicméně z geopolitického hlediska nabývá v indonéské bezpečnostní strategii stále většího významu námořnictvo. Jakožto stát, který se rozprostírá na více než 13 000 ostrovech, má pobřeží o délce 54 716 km a především ovládá tři ze světových škrťících bodů, Malacký, Lombocký a Sundský průliv (viz příloha č. 3), je Indonésie nucena přiznávat námořní bezpečnosti stále větší význam.

Nutnost větších investic do toho armádního sektoru je dána také stále eskalujícími spory v Jihočínském moři (Acharya 2014: 86–87).

Indonésie potřebuje výrazně zvýšit své armádní výdaje, má-li zefektivnit a zmodernizovat své vojenské složky. V roce 2010 byl představen nový Strategický obranný plán, jenž představil program nazvaný Minimální základní síla (*Minimum essential force*, MEF). Ten má za cíl do roku 2024 zmodernizovat indonéskou armádu na alespoň takovou úroveň, která bude dostačující pro odolávání jakýmkoliv vnějším vojenským hrozbám, které by mohly ohrozit jednotu země. Pro splnění tohoto programu vláda stanovila minimální armádní výdaje na hodnotu 1,5 % HDP. Nicméně ani v současnosti se armádní výdaje této hodnotě nepřibližují, kdy se dlouhodobě pohybují okolo pouhých 0,8 % HDP. Tento fakt značí, že Indonésie do roku 2024 Minimální základní síly pravděpodobně nedosáhne (Fealy – White 2016: 96).

Indonésie postrádá větší ambice k tvorbě globálního námořnictva (v angličtině se používá pojmosloví *blue water navy*), skrze které by mohla projektovat své globální mocenské ambice. Místo toho se soustředí na budování námořnictva, které se zaměřuje především na obranu a kontrolu pobřežních vod a přístavů (*green water navy*). Na rozdíl od globálního námořnictva, které využívá pro projektování moci velké letadlové lodě a torpédoorce, Indonésie hodlá využívat především prostředky, které brání cizím aktérům v přístupu do jejích vod. Příkladem takových prostředků jsou protilodní střely, rychlá plavidla, ponorky, vzdušné stíhače se startem na pevnině, vodní miny a další. Cílem je vytvoření takové námořní síly, díky které by bylo možno odrazit útok všech potenciálních útočníků, kteří by měli v plánu ohrozit indonéské vody či zemi samotnou (Acharya 2014: 90).

Přestože byly doposud ve vojenské strategii zmíněni jen domácí či úzce-regionální ambice, Indonésie v jednom bodě tyto ambice překračuje. Jedná se o zabezpečení volného proplutí plavebních kanálů, především již zmíněných tří škrťících bodů, které procházejí jejími domovskými vodami. Ačkoliv je dle

mezinárodního práva pro vojenská plavidla a ponorky průchod těmito vodami zcela svobodný, Indonésie cítí svou povinnost hrát úlohu bezpečnostního garanta. Posilování vojenských složek strážících tyto vodní trasy chápe Indonésie jako svůj příspěvek k regionálnímu a světovému veřejnému blahu. Díky tomu má Indonésie i bez globálního námořnictva jistý globální vliv, může tak do určité míry v indo-pacifickém regionu kontrolovat námořně-mocenskou situaci ostatních asijských mocností jako jsou Čína, Indie či Japonsko (Acharya 2014: 90).

4.2 Současný stav

V roce 2017 se vládní výdaje do vojenského sektoru rovnaly 7,91 miliardám dolarů, což odpovídalo 0,87 % indonéskeho HDP, to Indonésii řadí až na 28. místo v celkovém objemu výdajů, a dokonce až na 124. místo, co se poměru výdajů k HDP týče. V absolutních číslech tak Indonésie výrazně zaostává za svými asijskými protějšky, jako jsou Čína, Indie, Japonsko či Korejská republika, větší objem financí do vojenského sektoru investuje i sousední Singapur (10,12 miliardy dolarů). V poměru výdajů k HDP pak Indonésii překonávají téměř všechny státy ASEAN (Trading Economics 2018).

V současnosti má Indonésie k dispozici přibližně 800 tisíc vojáků, z toho 400 tisíc tvoří rezervy. Vzdušné síly disponují 106 útočnými letouny, 62 transportními letouny a osmi útočnými helikoptéry. Pozemní síly Indonésie zahrnují například 315 bojových tanků, 1300 ozbrojených vozidel či 36 raketových věží. Námořní síly čítající 221 plavidel zahrnují mimo jiné 8 fregat, 24 korvet, 5 ponorek a 139 hlídkových plavidel (Global Fire Power 2019). Například v námořních kapacitách však Indonésie zůstává výrazně za svým plánem z programu MEF. Ten si za cíl stanovil vybudování moderní flotily o 274 lodích. Se současnými 221 plavidly se Indonésie ani zdaleka neblíží danému plánu, navíc téměř polovina těchto plavidel není považována za stoprocentně způsobilých k provozu. Většina lodí ze současné flotily byla získána za dob studené války a potřebuje být naléhavě nahrazena moderními plavidly. Navíc

indonéské námořní síly zahrnují pouze okolo 65 tisíc osob, což není v porovnání s pozemní armádou (přes 300 tisíc osob) příliš velké číslo, zvláště pokud má pro Indonésii do budoucna námořnictvo hrát stále významnější roli (Schreer 2013: 18).

Jedním z možných důvodů, proč Indonésie nebuduje své vojenské kapacity v rychlejším tempu, může být předpoklad, že by tyto snahy mohly mít destabilizační důsledky pro region jihovýchodní Asie. To v rozhovoru s Acharyou (2014: 91) v podstatě přiznal i sám indonéský ministr obrany z let 2009–2014 Purnomo Yusgiantoro. Nicméně indonéská vojenská modernizace zatím neklid v sousedních státech jihovýchodní Asie příliš nevyvolává. Objevují se spíše opačné názory, tedy že by Indonésie měla sehrávat větší úlohu v řešení bezpečnostních problémů, jako je terorismus, pirátství či přírodní pohromy. Většinu vojenské techniky Indonésie získává od zahraničních dodavatelů. Největšími dodavateli jsou Spojené státy americké, Francie, Německo, Rusko a Spojené království. Zároveň se Indonésie snaží oživit domácí výrobu vojenských technologií a zařízení, s cílem větší soběstačnosti v rámci tohoto odvětví. Nicméně může trvat několik desetiletí, než se domácí vojenský průmysl dostane na takovou úroveň, aby jeho produkty mohly v indonéské armádě zaujímat nějaký významný podíl (Acharya 2014: 91–92).

5 Pozice a aktivity v regionu

Po asijské krizi z roku 1997 a následném pádu režimu prezidenta Suharta musela Indonésie řešit řadu svých vnitřních problémů. Musela se především soustředit na obnovu ekonomiky a řešení řady etno-náboženských konfliktů. V prvních letech po pádu Suharta tak země nemohla myslet na jakékoliv regionální ambice. Prezident B. J. Habibie (1998–1999) se především snažil vyvést zemi z ekonomické krize (Štollová – Pitař 2014: 154–155).

Jeho nástupce Abdurrahman Wahid (1999–2001) ambice v zahraniční politice rozhodně nepostrádal, snažil se Indonésii zviditelnit především na globální úrovni. Během svého relativně krátkého funkčního období podnikl řadu oficiálních zahraničních cest, celkově navštívil 36 zemí. Nicméně jeho snaha postrádala u mezinárodního společenství kýžený efekt, naopak svými zahraničněpolitickými aktivitami výrazně oslabil indonéskou regionální pozici. Mohl za to především fakt, že si jako cíl své první oficiální návštěvy nezvolil žádnou zemi ASEAN, ale jako první navštívil Čínu. Navíc vyhlásil novou doktrínu *Look towards Asia*, která měla pomoci osy Indonésie–Čína–Indie tvořit jakousi protiváhu Západu (Petrů 2014: 159–160). Určitý návrat k regionální politice nastává již za prezidentky Megawati Sukarnoputri (2001–2004), nový impuls v zahraniční politice však přichází až s jejím nástupcem, kterým se stal Susilo Bambang Yudhoyono (2004–2014), jenž se zasadil o obnovení Indonésie jakožto lídra ASEAN a tím i celého regionu jihovýchodní Asie (Štollová – Pitař 2014: 156–157).

5.1 ASEAN

Indonésie se po letech nevýrazné regionální politiky vrátila do čela ASEAN prostřednictvím svého konceptu *ASEAN Security Community* (ASC), ze kterého se následně stal jeden ze tří pilířů ASEAN, konkrétně pilíř politicko-bezpečnostní spolupráce. Koncept byl představen na devátém ASEAN Summitu, jenž se uskutečnil v roce 2003 na Bali. Indonésie jakožto původní iniciátor

vypracovala finální plán ASC, jenž byl nakonec přijat na 10. ASEAN Summitu v roce 2004 (Chinyong 2014). Indonésie se tak nejenom vrátila do čela této organizace, rovnou započala její reformu. Myšlenka společné bezpečnostní politiky ASEAN nebyla Indonésii cizí již v minulosti za Suhartovi éry, znovunadnesení konceptu v roce 2003 však mělo konkrétní příčiny. Předně Indonésie v konceptu společné bezpečnostní politiky spatřovala efektivní odezvu na narůstající počty teroristických útoků¹⁵ či devastující přírodní katastrofy.¹⁶ Dalším důvodem bylo narůstající napětí mezi Singapurem a Malajsií, které díky dosavadnímu principu nezasahování do vnitřních záležitostí brzdilo kooperaci organizace. Posledním důvodem pak byl Singapurem navržený ekonomický pilíř, od něhož byl, dle Indonésie, politicko-bezpečnostní pilíř jen dalším logickým krokem (Acharya 2014: 54).

Indonésie tedy touto reformou usilovala o hlubší formu integrace ASEAN a užší kooperaci v bezpečnostních otázkách. Impulz pro znovuoobnovení role lídra ASEAN byl výrazně iniciován ohlasy z domácí politické scény. Tyto ohlasy reagovaly především na dvě skutečnosti. Indonésie rok před představením ASC prohrála s Malajsií soudní spor o vlastnictví ostrovů Sipadan a Ligitan, což vyvolalo v indonéské společnosti vlnu nevole a ASC měla zaručit lepší formu řešení případných budoucích teritoriálních sporů. Druhým důvodem byla poměrně úspěšná konsolidace indonéské demokracie a indonéská občanská společnost tak očekávala, že Indonésie má povinnost artikulovat demokratické hodnoty a lidská práva v rámci ASEAN, což Indonésie také v rámci ASC udělala (Chinyong 2014).

Svou významnou regionální pozici také Indonésie posiluje skrze své mediační služby v rámci ASEAN. Indonésie sehrála důležitou roli poskytováním dobrých služeb v eskalujícím konfliktu mezi Thajskem a Kambodžou v roce 2011 o území v okolí chrámu Preah Vihear. Indonéský ministr zahraničí Natalegawa

---

¹⁵ Indonésie byla přímo zasažena útoky na Bali z roku 2002 a v Jakartě z roku 2003 (Acharya 2014: 54).

¹⁶ Tsunami z prosince roku 2004 (Acharya 2014: 54).

svými diplomatickými snahami, zahrnujícími zahraničními cestami do obou zemí, konflikt sice neukončil,¹⁷ nicméně značně snížil dané napětí a zklidnil situaci uvnitř ASEAN (Acharya 2014: 57). Přestože se Indonésie sama uchází o menší teritoriální nároky v Jihočínském moři, její primární snahou je obecná deeskalace či alespoň částečné snížení napětí v rámci těchto sporů. Pro Indonésii je zcela zásadní zájmem udržení celkového míru a bezpečnosti v regionu, což tyto spory dlouhodobě podrývají. Na půdě ASEAN proto Indonésie podniká takové kroky, aby tyto spory neohrožovaly a nenarušovaly fungování organizace (Putra 2015: 192). Konkrétním příkladem poskytovatele dobrých služeb v souvislosti s územními spory v Jihočínském moři může být řešení patové situace výročního zasedání ASEAN v roce 2013. Zasedání se nemohlo shodnout na výsledném komuniké, jelikož pročínská Kambodža odmítala stanoviska Filipín a Vietnamu k jejich sporům s Čínou v Jihočínském moři. Okamžitá kyvadlová diplomacie indonéského ministra zahraničí znamenala zklidnění situace a následně vedla ke konsenzu na Šesti principech Jihočínského moře (Acharya 2014: 57).

Již zmíněná artikulace demokratických hodnot a lidských práv se později promítla i do Charty ASEAN z roku 2008, při jejíž tvorbě hrála Indonésie velkou roli. Právě začlenění těchto hodnot do charty bylo pro Indonésii elementárním cílem. Na tento přístup Indonésie navázala v roce 2009 při zakládání Mezivládní komise pro lidská práva ASEAN (*ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights*) a následně v roce 2012, když byla hlavním iniciátorem Deklarace lidských práv ASEAN (*ASEAN Declaration of Human Rights*). Tyto kroky jasně ukazují, jaký vliv má Indonésie na ASEAN, neboť ASEAN vždy byla organizací, která si primárně vážila principu nezasahování do domácích politik. Zmíněné dohody a iniciativy výrazně upřednostňují zájmy Indonésie, což poukazuje na její dominanci uvnitř organizace, ale také je to důkazem její vytrvalosti ovlivňovat politiky členských států, neboť tyto snahy jsou pro Indonésii dlouhodobé (Putra 2015: 192).

---

¹⁷ Situace byla následně předána k řešení Mezinárodnímu soudnímu dvoru (Acharya 2014: 57).

5.2 Balijské fórum pro demokracii

Souběžně se svými aktivitami na podporu lidských práv a demokracie na půdě ASEAN je Indonésie aktivní i mimo tuto platformu. V rámci asijsko-pacifického regionu se konkrétně jedná o Balijské fórum pro demokracii (*Bali Democracy Forum*, BDF), jehož první zasedání se událo v roce 2008. Jak už název napovídá, Indonésie je hlavním iniciátorem a hostitelem. Jedná se o jediné mezivládní fórum, které nabízí místo pro diskuzi nad tématy demokracie a politického vývoje regionu. Fórum podporuje regionální a mezinárodní kooperaci na poli míru a demokracie prostřednictvím dialogu, kterým účastníci sdílí své zkušenosti a nejlepší praktiky. Fórum si zakládá na principech rovnosti, vzájemného respektu a porozumění. Indonésie na podporu fóra vytvořila Institut pro mír a demokracii (*Institute for Peace and Democracy*, IPD), jenž má za úkol organizovat tematické workshopy a zabývat se výzkumem (Chinyong 2014).

Členství či účast na fóru nejsou omezeny pouze na demokratické státy. Indonésie dala při vzniku fóra jasně najevo, že nebude aplikovat žádný agresivní přístup propagace demokracie, naopak nechává otevřené dveře i pro nedemokratické státy či země, které zatím nedosáhly plné demokratické konsolidace. Prvního fóra se díky tomu zúčastnily země jako Brunej, Myanmar a Čína. Indonésie se zde cítí jako země, která může prostřednictvím vlastních zkušeností a úspěchu na poli konsolidace demokracie být jakýmsi vzorem pro celou jihovýchodní Asii, a přispět tak rozvoji demokracie v celém regionu. Přestože fórum vzniklo jako regionální platforma a stále se primárně soustředí na oblast jihovýchodní Asie, již v roce 2013 se fóra účastnili zástupci z 83 zemí a mezinárodních organizací, na základě čehož bývalý indonéský ministr zahraničí Hassan Wirajuda popsal BDF jako „přední světové fórum pro dialog o demokracii“ (Acharya 2014: 110–111).

Nutno podotknout, že během několika posledních let se rozvíjí diskuze, zda fórum skutečně slouží svému účelu a má nějaký reálný dopad a výsledky, či zda se jedná pouze platformu, kde se o demokracii pouze hovoří. Vlna kontroverze

byla v roce 2014 spojena se sedmým ročníkem BDF, posledním za funkčního období prezidenta Susilo Bambang Yudhoyonoa. Již před samotnou událostí odmítlo 11 prominentních indonéských nevládních organizací svou účast na fóru, jako protest proti změně zákona o volbě starostů, guvernérů a okresních zástupců. Tento zákon vzal indonéským obyvatelům možnost přímé volby těchto oblastních zástupců, nově volba náleží lokálním legislativním institucím. Yudhoyonova vládnoucí Demokratická strana měla návrhu zákona oponovat, nicméně její parlamentní členové při vyjednávacím procesu opustili parlament a nechali tak nový zákon projít. Protestující nevládní organizace tak odmítaly účast na fóru, kde se diskutuje o demokratické praxi, zatímco bylo indonéským občanům vzato právo volit své lokální zástupce (Rappler 2014). Vedle kritiky, že je fórum pouze místem pro diskuzi a ničím víc, některé občansko-společenské skupiny zdůrazňují jiný problém. Fórum dle nich dává účastníkům z řad nedemokratických států možnost osvojování si termínu demokracie, a tím pak oslabuje jeho samotný význam. Indonésie si však stojí za tím, že BDF bylo od začátku iniciováno jako diskuzní fórum a nemá plnit žádnou advokační funkci. V očích Indonésie tak jde o úspěšný projekt, jelikož zviditelňuje zemi jakožto výrazného podporovatele demokratických ideálů a šíří tyto hodnoty v rámci regionu i mimo něj (Chinyong 2014).

5.3 G20

Přestože je G20 globální skupinou zahrnující 20 největších ekonomik světa, v aktivitách Indonésie v jejím rámci lze spatřovat další příklad její pozice lídra ASEAN a celého regionu jihovýchodní Asie. Přestože Indonésie otevřeně netvrdí, že na půdě G20 zastupuje ASEAN, její aktivita nasvědčuje opaku. Za prezidentství Yudhoyonoa země velmi aktivně vyjednávala možnost, aby se zástupce předsednické země ASEAN mohl účastnit summitů G20. Tyto snahy nakonec vedly ke zformování *ASEAN G20 Contact Group*, kde se vždy před summitem G20 sejdou ministři financí zemí ASEAN a probírají zájmy uskupení, které by měly být na summitu hájeny. Tímto způsobem tak následně Indonésie

hájí zájmy regionu, což jen posiluje její obraz regionálního lídra (Bama 2015: 193–194).

5.4 Indo-pacifický region

Výše byly představeny indonéské aktivity, kterými Indonésie usiluje o status regionální mocnosti jihovýchodní Asie. Během funkčního období prezidenta Yudhoyonoa a s příchodem jeho nástupce Joko Widodoa (přezdívaný Jokowi) se však Indonésie snaží rozšiřovat svůj vliv do širšího indo-pacifického regionu. Indonésie si je velmi dobře vědoma své strategické pozice mezi dvěma oceány a směřuje tak své aktivity k posilování své role v této rozsáhlejší geografické oblasti, které předznamenávají ambice globální.

5.4.1 Indo-pacifická dohoda

První příkladem takových snah je její návrh Indo-pacifické dohody. Tu v roce 2013 představil tehdejší indonéský ministr zahraničí Marty Natalegawa. Jeho vizí je dohoda podněcující přátelství a kooperaci, měla by být jakýmsi závazkem pro státy regionu k budování důvěry, řešení sporů mírovými prostředky a chápání bezpečnosti jako obecného blaha. Smlouva má řešit tři klíčové oblasti: nedostatek důvěry mezi některými státy regionu; existenci nevyřešených územních nároků; rychlou transformaci regionálních států, která ovlivňuje vztahy mezi nimi. Prezident Yudhoyono dokonce navrhoval, že by dohoda měla mít právně zavazující rámec. Dohoda by měla využívat podobného nástroje pro zvládání konfliktů jako ASEAN,¹⁸ nicméně na rozdíl od ASEAN Natalegawa navrhoval opuštění od principu nezasahování do vnitřních záležitostí (Chinyong 2014; Sambhi 2013). Indonésii v tomto případě rozhodně nechybí ambice, nicméně smlouva v současnosti stále neexistuje, za možné důvody lze považovat zmíněnou možnost zasahování do vnitřních záležitostí či právně zavazující rámec.

---

¹⁸ Treaty of Amity and Cooperation z roku 1976 (Sambhi 2013).

5.4.2 Východoasijský summit

Dalším příkladem aktivit v indo-pacifickém regionu může být participace na Východoasijském summitu (*East Asia Summit*, EAS). První summit se uskutečnil v roce 2005 a jeho cílem je sloužit jako fórum pro dialog o strategických, politických a hospodářských otázkách, které jsou ve společném zájmu všech zúčastněných. Ač byl vznik platformy angažován především Malajsií, Indonésie hraje velmi významnou roli při navrhování nových členských států. Při vzniku platforma zahrnovala státy ASEAN+3¹⁹ a Austrálii, Nový Zéland a Indii. Indonésie byla vedle Singapuru jediným státem, který usiloval o přizvání států mimo ASEAN+3, obhajovala především začlenění Indie. Při rozšiřování v roce 2011 byla klíčovým státem, který pomohl ke členství Spojeným státům americkým a Rusku. Státy ASEAN jsou v rámci platformy považovány za hnací sílu, s Indonésií ve svém čele (Acharya 2014: 64–65). Východoasijský summit je tak regionální platformou, kde si Indonésie udržuje eminentní postavení, lobbováním za členství zmíněných mocností navíc posiluje důležitá partnerství.

5.4.3 Globální námořní osa

Shodou okolností právě na zasedání Východoasijského summitu v roce 2014 představil prezident Joko Widodo novou indonéskou strategii nazvanou Globální námořní osa (*Global Maritime Axis*). Přestože název strategie obsahuje slovo globální, jedná se stále spíše o strategii v rámci širšího indo-pacifického regionu. Globální námořní osa představuje národní vizi a rozvojovou agendu na revitalizaci námořní kultury Indonésie a podporu ekonomiky země. Strategie také předpokládá proměnu Indonésie v námořní mocnost, která bude na základě své strategické polohy hrát významnou roli při podpoře regionální ekonomiky a zajistí zemi značný diplomatický vliv (Santoso – Nafisah 2017: 85).

---

¹⁹ Státy ASEAN plus Čína, Japonsko a Korejská republika (Acharya 2014: 64).

Prezident Joko Widodo chce strategii postavit na pěti pilířích. Prvním je již zmíněná revitalizace námořní kultury, Indonésie je ostrovní stát a je nutné si uvědomit, že jeho budoucnost je spojena s tím, jak bude spravovat oceány. Za druhé Indonésie by měla spravovat a udržovat mořské zdroje, s vysokou specializací na potravinové zdroje. Za třetí je třeba rozvíjet mořskou infrastrukturu a námořní konektivitu, dále zlepšovat lodní průmysl, logistiku a mořský cestovní ruch. Čtvrtým bodem je ukončení námořních sporů, jako je nezákonný rybolov, znečišťování, pirátství či porušování svrchovanosti, vše prostřednictvím námořní diplomacie. Posledním bodem je posílení námořní obrany (Santoso – Nafisah 2017: 87). Přestože se jedná o velmi ambiciózní strategii, aktuální situace nenaznačuje příliš velký posun ke kýženému cíli. Za viditelný výsledek můžeme považovat probíhající projekty na zlepšení konektivity mezi ostrovy, aktivity v rámci ostatních pilířů však spíše pokulhávají. Velkým problémem je koordinace a absence nějaké řídicí instituce. Chaos panuje i v pojetí konceptu, neexistuje shoda, zda se jedná o národní strategii, politický přístup či pouze vizi (Ekawati 2016). Problémem do budoucna bude pravděpodobně i stav indonéského námořnictva, které v současnosti nemá dostatečné kapacity pro úspěšné plnění pátého pilíře (viz kapitola 4).

6 Globální mezinárodní organizace

V předchozí kapitole byly představeny indonéské aktivity a pozice země v rámci regionu jihovýchodní Asie, potažmo regionu indo-pacifického. Tato kapitola se bude zaměřovat na indonéské aktivity v rámci globálních uskupení a organizací.²⁰ Snahou není výčet všech organizací, v nichž Indonésie figuruje, cílem této kapitoly je představení nejvýznamnějších organizací a indonéských aktivit v jejich rámci, které mají výpovědní hodnotu o indonéské mocenské pozici na globální úrovni.

6.1 G20

Jak již bylo zmíněno v kapitole o regionálních aktivitách Indonésie, G20 je skupina zahrnující 20 nejsilnějších ekonomik světa. Jedná se o fórum, kterého se účastní zástupci členských zemí v podobě nejvyšších představitelů vlád, ministrů financí a guvernérů centrálních bank. Platforma vznikla v roce 1999 jako reakce na asijskou finanční krizi, Indonésie se stala plnohodnotným členem po reformě uskupení v roce 2008 a v současnosti je stále jediným zástupcem jihovýchodní Asie či států ASEAN (Salikha 2018). Indonésie chápe G20 jako zcela zásadní platformu pro svoje globální ambice. Jen samotná skutečnost, že je Indonésie stálým členem globální platformy s takto limitovanou členskou základnou, je signálem, že má země nezpochybnitelný globální význam. G20 je pro Indonésii nástrojem, jak zdůraznit své nedávné ekonomické úspěchy, jako je přerod z nízko příjmové země na středně příjmovou či posun z pouhého příjemce rozvojové asistence ke stavu, kdy je zároveň příjemcem a donorem. Aktivní role na této platformě tak může Indonésii dopomoci na cestě k přerodu v rozvinutou zemi (Acharya 2014: 100–101).

---

²⁰ Hnutí nezúčastněných zemí, které sdružuje primárně země globálního Jihu, je zařazeno do následující kapitoly 7. Jiho-jihní spolupráce.

Velký význam této platformy pro Indonésii dokazuje už jen fakt, že současný prezident Joko Widodo i jeho předchůdce Susilo Bambang Yudhoyono nikdy nevynechali žádný ze summitů G20. Obzvláště pro Widodoa má fórum strategický význam. G20 jako hlavní agendu upřednostňuje obchod, investice a budování infrastruktury, což je v souladu s indonéskou ambicí dosáhnout stabilního 7 % růstu HDP. Důraz G20 na význam infrastruktury hraje důležitou roli pro podporu domácí indonéské agendy na rozvoj národní infrastruktury. Fórum pro Indonésii také znamená pravidelnou možnost setkávat se s mnoha důležitými lídry nejvyspělejších zemí světa na jednom místě (Hermawan 2017).

V agendě Indonésie na půdě G20 můžeme spatřovat především tři role. První rolí je reprezentace nejen ASEAN (viz kapitola 5.3), ale v podstatě celého rozvojového světa, čímž se snaží artikulovat jeho zájmy. Indonésie v tomto bodě řeší především posilování světové odolnosti vůči finančním krizím, jelikož právě na rozvojové země mají krize největší dopad (Acharya 2014: 101). Příkladem mohou být snahy o vytvoření celosvětové sítě pro finanční bezpečnost, která by doplňovala Světovou banku a Mezinárodní měnový fond, či návrh zřízení Fondu na podporu všeobecných výdajů (*General Expenditure Support Fund*, GESF). GESF byl, i díky Indonésii, zřízen v roce 2008 za účelem pomoci rozvojovým zemím, kde je hlavním cílem pomoc při rozvíjení infrastruktury, dosahování Rozvojových cílů tisíciletí (v současnosti Cíle udržitelného rozvoje) a vytváření pracovních míst (Salikha 2018). Druhou agendou Indonésie na půdě G20 je artikulace rozvojových témat, s důrazem na již zmíněný rozvoj infrastruktury a také reformu mezinárodních finančních institucí. Třetí agendou je možnost hrát roli „stavitele mostů“ mezi různými civilizacemi. Dle Indonésie G20 zahrnuje všechny hlavní civilizační okruhy a je tak příkladem multi-civilizační globální komunity, což se nedá říct o G7, G8 či Radě bezpečnosti OSN (Acharya 2014: 101–102).

Indonésie upozorňuje na znatelnou nerovnost států v rámci uskupení. Tato nerovnost následně přináší celkovou nerovnováhu při vyjednávacím procesu, což má vliv na efektivitu řešení aktuálních hospodářských a finančních záležitostí.

Platformně stále dominují především státy Západu, se Spojenými státy americkými v jejich čele. Přesto lze spatřovat zárodky opozice ve formě států BRICS. Indonésie se však v uskupení snaží propagovat především rovnost, platformně by tak neměl dominovat ani jeden blok (Salim 2011: 95, 106). Indonésie si také všímá občasně roztěkanosti aktivit G20. Ačkoliv si indonéští představitelé myslí, že je důležité zmiňovat i témata jako je například změna klimatu, G20 by dle nich měla být především platformou pro otázky financí a jiných ekonomických záležitostí. Především si Indonésie nemyslí, že by se G20 mělo více zabývat politickou a bezpečnostní agendou. I přes všechny zmíněné aktivity Indonésie stále v rámci G20 udržuje relativně nízkou míru angažovanosti, je si vědoma své zřejmé ekonomické a mocenské slabosti vůči většině ostatních členů a zatím tak v rámci organizace neusiluje o významnější roli (Acharya 2014: 103).

6.2 Organizace spojených národů

Indonésie je členem Organizace spojených národů od roku 1950, tedy následujícího roku po uznání nezávislosti země ze strany Nizozemska. Opomenuli-li známé vystoupení ze struktur organizace na základě politiky *Konfrontasi* (viz kapitola 2), je Indonésie dlouhodobě jejím aktivní členem a zastoupení má ve většině jejích těles a agentur. Země zasedala v Radě bezpečnosti OSN již po tři období, mezi lety 1974–1975, 1995–1996 a 2007–2009. Svého zástupce měla také v Komisi pro mezinárodní právo, a to mezi lety 1992–2001 a 2007–2010, zároveň patřila mezi první členské státy Rady pro lidská práva při jejím zformování v roce 2006 (Ministry of Foreign Affairs Republic of Indonesia 2015).

V současnosti je velmi aktuální znovuzvolení Indonésie do křesla nestálého člena Rady bezpečnosti OSN pro roky 2019–2020. Zvolena byla na základě 144 hlasů, což značí jistou důvěru mezinárodního společenství v její nastávající roli. Indonésie se plánuje zaměřit především na zlepšení efektivnosti peacekeepingových misí OSN, již dříve však mezi své priority zařazovala

vytvoření celosvětového komplexního přístupu pro boj s terorismem, radikalismem a extrémismem. Očekává se, že jako největší muslimská země světa bude Indonésie během svého členství v Radě bezpečnosti upřednostňovat řešení problémů zasahujících islámský svět, jako je například humanitární krize Rohingů (Sheany 2019). Indonésie také aktuálně započala svou kampaň na zvolení země do Rady pro lidská práva na funkční období 2020–2022, což by bylo již páté funkční období v tomto tělesu. Tato aktivita má ukázat, že Indonésie hodlá dostát svým závazkům v otázkách lidských práv, neboť v nedávné době byla její pověst v této oblasti lehce pošramocena, především v souvislosti s řešením bezpečnostní situace na Papue (Anya 2019).

6.2.1 Peacekeeping

Jednou z nejdůležitějších aktivit Indonésie na půdě OSN je její angažovanost v rámci peacekeepingových misí. Indonésie patří dlouhodobě mezi neaktivnější přispěvatele do těchto misí na světě. Jen do roku 2009 participovala na 24 misích. Indonésie v rámci participace na těchto misích sleduje hned několik cílů. Za prvé jsou mise způsobem, jak zajistit a udržet světovou bezpečnost a stabilitu. Zároveň si těmito aktivitami posilují u ostatních zemí image zodpovědného člena mezinárodního společenství. Participace na misích také umožňuje Indonésii větší prostor pro spolupráci s ostatními státy, ať už se jedná o další aktivní státy misí, či státy ve kterých mise probíhají. Peacekeepingové mise mají také pro Indonésii velký význam v rámci profesionalizace armádních složek, zkušenosti z misí dodávají Indonésii důležitý náhled do problematiky konfliktního řešení a jsou pro zemi využitelné i při řešení domácích bezpečnostních krizí (Acharya 2014: 112).

Aktuálně se Indonésie účastní osmi misí v rámci Afriky a Blízkého východu, nejobjemnější, co se lidského nasazení týče, jsou pro Indonésii především mise UNIFIL²¹ a MONUSCO²², kde do každé z nich Indonésie přispívá více než

---

²¹ United Nations Interim Force in Lebanon.

tisícem osob. Celkově v rámci osmi misí poskytuje více než 2700 osob. Většinu těchto osob tvoří vojáci, významnou část také policejní jednotky (United Nations Peacekeeping 2019). Indonésie by ráda do konce roku 2019 měla v peacekeepingových misích OSN nasazeno 4000 vojáků. Tuto vizi již v minulosti jednou představil předchozí prezident Susilo Bambang Yudhoyono. Toto číslo reflektovalo snahu Indonésie zařadit se mezi 10 největších přispěvatelů. Toho však v současnosti Indonésie již dosáhla, aktuálně se nachází na osmém místě (Jenne 2019).

Nicméně pro větší efektivitu indonéských peacekeepingových aktivit jsou nutné určité změny v její zahraniční politice. Za prvé současný přístup peacekeepingových operací zpochybňuje principy neintervence a nestrannosti, tedy principy, které jsou dlouhodobě považovány za základní kameny indonéské zahraniční politiky. Některé indonéské mírové síly v misích v Africe mají mandát k použití síly k ochraně civilistů, Indonésie by tak měla jasně formulovat své postoje k těmto závazkům. Za druhé Indonésie sama sebe vykresluje jako lídra v zapojování indonéského civilního obyvatelstva do procesu peacekeepingu, situace je však taková, že země zatím v této oblasti příliš iniciativ nevyvinula. Naopak v čem Indonésie vyniká, je schopnost úspěšně zapojovat lokální civilní osoby do aktivit misí. Indonésie by se tak měla spíše soustředit na předávání zkušeností, získaných při spolupráci s lokálními obyvateli, zahraničním bezpečnostním pracovníkům, k čemuž by mohlo sloužit její výcvikové centrum *Indonesian Peacekeeping Training Center* (Jenne 2019).

6.3 Organizace islámské spolupráce

Jakožto země s největší muslimskou populací na světě musí Indonésie hrát i roli aktivního člena v rámci mezinárodních platform sdružujících muslimské země. Nejvýznamnější světovou organizací sdružující tyto státy je Organizace islámské

---

²² United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo.

spolupráce (*Organization of Islamic Cooperation, OIC*),²³ která je druhou největší mezivládní organizací na světě hned po OSN. Indonésie chápe OIC jako platformu pro prosazování svých zahraničně politických cílů, jako je například vytvoření nezávislého palestinského státu. Zároveň jí organizace slouží pro propagaci svých muslimských aktivit a své vize demokratického islámu (Acharya 2014: 106). Co se týče otázky nezávislého palestinského státu, je Indonésie v této problematice velmi aktivní. To se odráží i na přístupu země k Izraeli. Na summitu OIC v roce 2017 v Istanbulu prezident Joko Widodo vyzval všechny členské státy, které mají s Izraelem navázané bližší vztahy, aby tyto vztahy přehodnotily. Vyzval také všechny členské státy, aby se snažily podpořit Palestinu při každé možné příležitosti, především důležité je přesvědčovat jiné státy, aby uznaly palestinskou suverenitu. Indonésie zásadně vystupuje proti americkému uznání Jeruzaléma jakožto hlavního města Izraele. Indonésie tak s ostatními státy OIC na půdě OSN iniciovala rezoluci, která by odmítala toto uznání a přemístění americké ambasády z Tel Avivu do Jeruzaléma (Permana 2017). Indonésie hodlá upřednostňovat otázku palestinské nezávislosti v rámci svého dvouletého funkčního období v Radě bezpečnosti OSN, které započalo v letošním roce (Sheany 2018a).

Indonésie se také jakožto zástupce OIC angažovala v roce 2012 při návrhu mezinárodního protokolu, jenž by zakazoval rouhání. Prezident Susilo Bambang Yudhoyono spolu se svým pákistánským protějšek přednesli, že urážení proroka Mohameda vyvolává násilí, a nemělo by tak podléhat svobodě projevu. „Svoboda projevu není absolutní,“²⁴ řekl Yudhoyono na zasedání Valného shromáždění OSN. Již dříve v témže roce OIC spolu s Ligou arabských států žádala o nové projednávání návrhu o hanobení víry. Kritici návrhu argumentovali, že takový právní závazek by značně limitoval svobodu projevu a legalizoval diskriminaci náboženských menšin (Goodenough 2012). Indonésie

---

²³ Do roku 2011 Organizace islámské konference (Organisation of the Islamic Conference) (Acharya 2014: 106).

²⁴ „Freedom of expression is therefore not absolute“ (Goodenough 2012).

byla díky této iniciativě podrobena značné kritice. Zmiňováno bylo především indonéské pokrytectví, kdy se země snaží hrát roli ambasadora náboženské umírněnosti a tolerance, zatímco na národní úrovni existuje zákon o rouhání, který oficiálně podporuje pouze šest náboženství. Náboženské menšiny jsou v Indonésii často předmětem útoků a náboženská svoboda je v zemi značně limitována (Lamb 2012).

Indonésie se v rámci OIC snaží hrát i roli reformátora. Již v roce 2011 iniciovala vznik Nezávislé a stálé komise pro lidská práva OIC (*Independent Permanent Human Rights Commission*, IPHRC) a o rok později hostovala její první zasedání. Komise má plnit úlohu podpory umírněné a demokratické odnože islámu. Indonésie pomocí komise touží po „renesanci islámu“ pomocí podpory demokracie a lidských práv. I tato aktivita pomáhá Indonésii k udržování image dobrého mezinárodního (islámského) občana. Země zároveň působí i v rámci OIC jako mediátor. Zmínit lze například její úspěšnou roli při konfliktu filipínské vlády se separatistickými jednotkami MNLF,²⁵ kdy země poskytla své mediační služby, načež došlo k mírovému vyřešení konfliktu (Acharya 2014: 106–107).

6.4 Reformy globálních institucí

Jednou z typických aktivit, která je spojována s novými mocnostmi, je snaha o reformy stávajících struktur mezinárodních politických a finančních organizací. Ať už se jedná a zastaralé struktury orgánů OSN, které nereflektují současné světové mocenské rozložení či nastavení světových finančních institucí, která znevýhodňují rozvojové státy globálního Jihu, nové mocnosti jsou často hlasitými kritiky a volají po potřebných reformách.

6.4.1 Rada bezpečnosti OSN

Nejhlasitější kritika v problematice reform globálních institucí se objevuje v souvislosti s Radou bezpečnosti OSN. Problémem současného nastavení Rady

---

²⁵ Moro National Liberation Front.

bezpečnosti je neodpovídající geografické a mocenské zastoupení stálých členů a jejich možnost neomezeného práva veta. Debata o reformě se na půdě OSN začíná objevovat po skončení studené války (Global Policy Forum 2019). V roce 1993 byl Valným shromážděním zřízen speciální orgán,²⁶ který se má zabývat touto problematikou, od roku 2009 se reforma řeší především prostřednictvím mezivládního vyjednávání (United Nations 2019). Indonésie započala s výraznější kritikou Rady bezpečnosti v roce 2012. Viceprezident Boediono na summitu Hnutí nezúčastněných zemí kritizoval Radu bezpečnosti za její neefektivitu řešit globální bezpečnostní problémy. Tato neefektivita orgánu napomáhá ke krizím v mnoha zemích, které stojí tamní obyvatele životy. Odkazoval především na situaci v Sýrii. Zároveň zmínil, že Rada bezpečnosti již v současnosti nereflktuje nastavení světového řádu a že by se členská základna měla rozšířit o země asijsko-pacifického regionu, Blízkého východu, Afriky a Latinské Ameriky. Tuto rétoriku následně Indonésie zopakovala i na půdě OSN (Purwanto 2012).

Ambice zařadit Indonésii mezi stálé členy Rady bezpečnosti naznačil již ministr zahraničí Hassan Wirajuda a následně i jeho nástupce Marty Natalegawa. Wirajuda zakládal svou argumentaci oprávněnosti zařazení Indonésie mezi stálé členy na faktu, že Indonésie patří dlouhodobě mezi nejvýznamnější přispěvatele do peacekeepingových misí. Natalegawa zase zdůraznil, že Indonésie zastávala pozici nestálého člena již třikrát, což je dle něj významný úspěch a zároveň ideální forma přípravy na křeslo stálého člena (Hermawan – Habir 2015: 181). Indonésie má, v případě rozšíření počtu stálých členů na základě geografického hlediska, dva silné konkurenty, kterými jsou Indie a Japonsko. Ty se v současnosti stále zdají býti relevantnějšími kandidáty, Indonésie by je však mohla porazit na základě rétoriky, že zastupuje islámský svět. Nutno podotknout, že ještě v roce 2006 prezident Yudhoyono oficiálně podporoval japonský nárok na místo stálého člena. Navrhovaná možnost zastoupení regionálních skupin

---

²⁶ Open-ended Working Group on the Question of Equitable Representation on and Increase in the Membership of the Security Council and Other Matters Related to the Security Council.

v Radě bezpečnosti by Indonésii, jakožto lídru jihovýchodní Asie, mohlo také zvýšit vliv. Další možností reformy Rady bezpečnosti, kterou Indonésie podporuje, je změna systému veta. Aktuální nastavení veta, které zvýhodňuje stálou pětku, by mohlo být oslabeno například zavedením dvojitého veta, což by dalo nestálým členům více vlivu. (Acharya 2014: 109). Indonésie je především zastáncem úplného zrušení veta, uvědomuje si však vysokou míru nepravděpodobnosti takového kroku, proto podporuje i další alternativní cesty. Mimo výše zmíněného dvojitého veta podporuje návrh, který by nutil státy stálé pětky při využití veta podávat formální vysvětlení Valnému shromáždění (United Nations 2018).

6.4.2 Světová obchodní organizace

Podobně jako Rada bezpečnosti OSN i Světová obchodní organizace (*World Trade Organization*, WTO) je předmětem časté kritiky. V současnosti je reforma nutná především v oblasti jmenování nových členů Odvolávacího tělesa (*Appellate Body*), které je jedním ze zásadních těles v mechanismu řešení sporů mezi členskými státy. V současnosti má těleso pouze tři členy z celkových sedmi, což je minimální počet pro akceschopnost tohoto tělesa (Baliño 2019). Těchto sedm členů jmenuje na čtyřleté období Těleso pro řešení sporů (*Dispute Settlement Body*, DSB) což je platforma pro střetávání Generální rady (World Trade Organization 2019). Jmenování nových členů však v současnosti blokuje Spojené státy Americké. Indonésie se obává, že pokud se tato situace brzy nevyřeší, do konce roku 2019 zůstane v Odvolávacím tělesu pouze jediný člen, čímž pozbyde své akceschopnosti. Současný návrh na reformu, který Indonésie silně podporuje, navrhuje stanovení speciální komise, která by jmenovala nové členy. Indonésie zároveň vyzývá Spojené státy k ukončení blokády, neboť se obává již zmíněného zneschopnění tělesa (The Jakarta Post 2018b).

Indonésie na půdě WTO hájí především zájmy rozvojových zemí, podporuje tedy především návrhy na reformy, které v konečném důsledku přinesou pozitivní změny pro tuto skupinu států. Mimo reformy jmenování členů

Odvolávacího tělesa, Indonésie navrhuje reformy v politice veřejně vlastněných akcí a tvorbu speciálního záchranného mechanismu, z kterého by těžily především rozvojové země. Zásadní je pro Indonésii reforma a modernizace ve smyslu zefektivnění akceschopnosti organizace. Kritizuje WTO především v souvislosti s neschopností shodnout se na základních bodech agendy v rámci vyjednávacího kola z Dohá, které trvá již od roku 2001. Aktuálně navrhovaná obecná reforma, na které se, v rámci setkání v Ottawě z roku 2018, shodly země jako je Kanada, Japonsko, Austrálie či Brazílie, včetně Indonésie, se týká tří oblastí. Těmi jsou monitoring, mechanismus řešení konfliktů a vyjednávací proces (The Jakarta Post 2018b).

7 Jiho-jihní spolupráce

Ve svých počátcích byla jiho-jihní spolupráce²⁷ založena především na společné zkušenosti států globálního Jihu s kolonialismem, nerozvinutostí a útlakem. Vzájemná spolupráce byla cestou, jak mezi těmito zeměmi zprostředkovat solidaritu a vymanit se tak z asymetrických vztahů s globálním Severem. V současnosti však tato spolupráce není poháněna pouze solidaritou, cíle jiho-jihní spolupráce jsou stále častěji založeny na pragmatických a strategických potřebách. Mocnější aktéři si tak pomocí tohoto typu spolupráce zlepšují svá globální či regionální postavení a získávají tak podporu a prostor pro prosazování své domácí hospodářské agendy (Winanti – Alfian 2018).

Jiho-jihní spolupráce má v indonéské zahraniční politice dlouhou tradici. Již krátce po vyhlášení nezávislosti využívala Indonésie spolupráci se státy globálního Jihu jako nástroj pro mezinárodní uznání této nově vzniklé republiky. Zásadním milníkem byla Bandungská konference a následný vznik Hnutí nezúčastněných zemí, tedy první významné mezinárodní organizace založené na principu jiho-jihní spolupráce, kde Indonésie byla, a doposud stále je, naprosto zásadním aktérem. V současnosti je indonéský záběr v rámci jiho-jihní spolupráce značně široký, touto problematikou se do určité míry zabývají v podstatě všechna vládní ministerstva a agentury (viz příloha č. 4), díky čemuž existuje celá řada vládních programů nad podporu tohoto typu spolupráce (UNDP 2015).

7.1 Institucionální nastavení

Hlavními aktéry indonéské jiho-jihní spolupráce jsou především Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo financí, Státní sekretariát a Ministerstvo pro národní rozvojové plánování. V roce 2010 však byl zřízen Národní koordinační

---

²⁷ S jiho-jihní spoluprací je velmi úzce provázána rozvojová pomoc, nicméně té je věnována až následující samostatná kapitola 8. Rozvojová pomoc.

tým pro jiho-jihní a trojúhelníkovou spolupráci²⁸ (*National Coordination Team of South-South and Triangular Cooperation*, NCT), který má za cíl efektivnější správu a koordinaci aktivit v této oblasti (UNDP 2015). V současnosti se jedná o hlavní implementační orgán jiho-jihní spolupráce. NCT předsedají vždy dva vládní ministři či zástupci výše zmíněných institucí. NCT je rozděleno do tří pracovních skupin, kde každá má na starosti konkrétní agendu. První pracovní skupina se zabývá institucionálním rámcem. Druhá skupina tvoří program indonéské jiho-jihní spolupráce a zabývá se jejím financováním. Poslední skupina má na starosti monitoring projektů a jejich evaluaci, publikační činnost a informační management (UNIDO 2013). Indonésie v rámci NCT představila strategický plán pro jiho-jihní spolupráci pro roky 2011–2025, rozdělený na tři fáze. V současnosti probíhá fáze druhá, během které má Indonésie především zavádět nové programy na základě evaluace první fáze (UNDP 2015).

7.2 Partnerské státy

Indonésie je v rámci jiho-jihní spolupráce aktivní především v regionu jihovýchodní Asie, její pozornost se však stále častěji obrací i k jiným regionům, jako jsou Latinská Amerika či Afrika. Především v rámci subsaharské Afriky začíná být Indonésie v posledních letech velmi aktivní. V oblasti jihovýchodní Asie Indonésie spolupracuje především Kambodžou, Laosem, Myanmarem a Vietnamem, tedy čtveřicí nejnovějších členů ASEAN. Spolupráce s těmito státy má především dopomoci k jejich ekonomickému rozvoji, a tím i celkovému rozvoji ASEAN. Mimo tuto čtveřici výrazněji spolupracuje s Filipínami a Thajskem, nejčastěji formou krátkodobých tréninkových programů v oblastech vzdělání, finančnictví, zemědělství či sociálních služeb (Trinidad 2014).

V regionu Latinské Ameriky úzce spolupracovala například s Kolumbií v rámci společné pracovní skupiny, kde si tyto země vyměňovaly zkušenosti a diskutovaly o praktikovaných agendách na téma jiho-jihní spolupráce, dalším

---

²⁸ Trojúhelníková spolupráce je ve své podstatě jiho-jihní spolupráce obohacená o třetí stranu, aktéra zastupujícího globální Sever (UNDP 2015).

partnerem v rámci tohoto regionu je Brazílie (Fraser 2012). V posledních pěti letech se nachází většina partnerských zemí indonéské jiho-jihní spolupráce v Africe. Největší míra spolupráce je navázána s Tanzánií, Namibií, Alžírskem či Súdánem. Nicméně opravdový zájem Indonésie o Afriku je spojován až se současným projektem Indonésko-afrického fóra (viz kapitola 7.3.2). Společně s Islámskou rozvojovou bankou Indonésie spolupracuje na zemědělských projektech se středoasijskými zeměmi, konkrétně s Kazachstánem, Uzbekistánem a Kyrgyzstánem (UNDP 2015). Zmínit lze i některé projekty trojúhelníkové spolupráce. Indonésie v minulosti spolupracovala s Japonskem na podpoře zemědělského sektoru v mnoha zemích Asie a Afriky, v tomto sektoru se také společně s Brazílií podílela na spolupráci ve Východním Timoru (Fraser 2012).

7.3 Mezinárodní platformy pro jiho-jihní spolupráci

7.3.1 Hnutí nezúčastněných zemí

Indonésie patří k zakládající pěti států Hnutí nezúčastněných zemí (*The Non-Aligned Movement*, NAM) a během studené války byla v jeho rámci velmi aktivní (viz kapitola 2). Nicméně po rozpadu bipolárního uspořádání světa byla legitimita a budoucnost této organizace značně zpochybňována. Indonésie se však po roce 1991 ujala vůdcovství v rámci skupiny a delegovala, že organizace má budoucnost i v rámci nového světového řádu. Nově se agenda organizace zabývala problematikou, jako je řešení chudoby, populační politika či snižování zahraničních dluhů. Hnutí nezúčastněných zemí se tak místo vymezování vůči soupeřícím blokům začalo soustředit na jiho-jihní spolupráci především za cílem ekonomického rozvoje těchto států globálního Jihu (Hermawan – Habir 2015: 182–183).

V roce 2011 Indonésie na Bali hostovala výroční zasedání organizace připomínající 50 let od jejího vzniku. Tehdejší prezident Yudhoyono navazoval na Suhartovu post-studenoválečnou rétoriku, tedy jakou roli by měla organizace

hrát v současném světě. Zmínil konkrétně tři přístupy: organizace musí přispívat k dosažení globální kultury míru a bezpečnosti; bude se zasazovat o politický rozvoj, sociální spravedlivost, šíření a posilování demokratických hodnot a dosažení dobré správy věcí veřejných; hnutí bude usilovat o spravedlivou globální prosperitu (Hermawan – Habir 2015: 183). NAM má v současnosti 120 členských států a patří tak k největším mezinárodním organizacím na světě. Dle Indonésie může hnutí jednotně vystupovat v rámci jiných mezinárodních fór jako je OSN a aktivně tak ovlivňovat globální politiku. V rámci NAM Indonésie řeší především otázku nukleárního odzbrojování či problematiku šíření konvenčních zbraní. Zároveň jí NAM slouží jako platforma pro aktivity k dosažení jejího dlouhodobého cíle, čímž je již zmíněné uznání nezávislého palestinského státu jako členské země OSN (Acharya 2014: 106).

7.3.2 Indonésko-africké fórum

V dubnu roku 2018 se na Bali uskutečnil první ročník Indonésko-afrického fóra (*Indonesia-Africa Forum, IAF*). IAF je platformou pro navazování užších vazeb mezi Indonésií a africkými zeměmi, především pak v oblasti obchodních vztahů. IAF má být jakousi přirozenou evolucí indonésko-afrických vztahů, sama Indonésie zde odkazuje na určitou návaznost na Bandungskou konferenci. Indonésie spatřuje v Africe velký potenciál, její ekonomický růst je po Asii druhý největší (k roku 2020 se očekává růst 4,3 %), zároveň má Afrika velmi mladou populaci (k roku 2024 se očekává 1,1 miliardy obyvatel v produktivním věku). Fórum má za participace vládních představitelů, firemních zástupců a dalších entit ekonomického sektoru podpořit vzájemnou obchodní spolupráci (IAF 2018). IAF je první platforma pro spolupráci se zeměmi Afriky, v jejímž rámci hraje Indonésie roli jediného zástupce Asie. Indonésie si od IAF slibuje především nalezení nových trhů pro diverzifikaci indonéského exportu komodit, jakými jsou palmový olej, textilie, produkty automobilového průmyslu a elektronika (Piknerová 2018: 26–27).

Během prvního ročníku bylo dosaženo hned několika konkrétních výsledků. Hned z počátku summitu Indonésie podepsala předem ohlášené obchodní smlouvy v hodnotě více než 586 milionů dolarů, ty byly následně doplněny dalšími uzavřenými projekty v hodnotě téměř 500 milionů dolarů. V rámci fóra bylo oznámeno 11 potenciálních obchodních projektů, jejichž potenciální hodnota by se mohla vyšplhat až na 1,3 miliardy dolarů. Dále Indonésie na půdě IAF vytvořila speciální pracovní skupinu, která se bude ve spolupráci s vládami afrických zemí zabývat zlepšováním africké infrastruktury. Indonéští zástupci také představili knihu *Road to Africa*, která se má stát jakousi příručkou pro potenciální indonéské podnikatele v Africe. Indonésie zároveň s některými africkými zeměmi zahájila jednání o preferenčních obchodních dohodách, smlouva s Mosambikem by měla být podepsána již během letošního roku (Ministry of Foreign Affairs Republic of Indonesia 2018a).

7.4 Budoucnost indonéské jiho-jihní spolupráce

Ačkoliv je na indonéský přístup k jiho-jihní spolupráci nahlíženo vesměs pozitivně, je zde několik výzev do budoucna, které mohou indonéskou roli v rozvojovém světě pozvednout na novou úroveň. Dle UNDP (2015) je nutné stanovit jasný konsenzus ohledně cílů a směru, kam se indonéská jiho-jihní spolupráce vydává. Indonésie by měla zachovat současný solidární přístup, zároveň by však měla v rámci jiho-jihních aktivit podporovat obchodní příležitosti. Důležité je také pomocí těchto aktivit přispívat k diplomatickým cílům. Velmi významné je dále šíření a podpora demokratických hodnot, jako je tomu například v případě Balijského fóra pro demokracii (viz kapitola 5). Problémem, který aktuálně narušuje efektivnější fungování indonéské jiho-jihní agendy je roztržštěnost jejího financování. Touto problematikou se již zabývá NCT, žádná konkrétní agenda však zatím nastavena nebyla (UNDP 2015). O pozitivním obraze indonéské jiho-jihní spolupráce však vypovídá fakt, že země byla za své aktivity v této oblasti v roce 2018 oceněna Organizací

spojených národů. OSN prostřednictvím zástupců těles UNESCAP²⁹ a UNOSSC³⁰ ocenila Indonésii za její příspěvky a úspěchy na poli jiho-jihní a trojúhelníkové spolupráce v asijsko-pacifickém regionu. Oceněna byla především za její agendu v oblastech řešení přírodních katastrof, zemědělské politiky, rozvoje a šíření demokracie, ekonomického rozvoje a dalších. Mezi lety 1999–2017 indonéská vláda participovala na 648 projektech na podporu jiho-jihní spolupráce v rámci Afriky, Blízkého východu, Jižní Ameriky a asijsko-pacifického regionu (Ministry of Foreign Affairs Republic of Indonesia 2018b).

---

²⁹ United Nations Economic and Social Commission for Asia and the Pacific.

³⁰ United Nations Office for South-South Cooperation.

8 Rozvojová pomoc

Indonésie patří k zemím, které jsou zároveň příjemci i donory rozvojové pomoci. Ačkoliv země v minulosti patřila mezi největší světové příjemce rozvojové pomoci od významných donorů, jako jsou Japonsko, Spojené státy americké či Světová banka, v současnosti se snaží tento trend obrátit. Indonésie je na rozvojové pomoci závislá stále méně, finance se v současnosti snaží získávat především prostřednictvím zahraničního obchodu a přímých zahraničních investic, díky čemuž by se v relativně blízké budoucnosti mohla transformovat do role, kdy bude pouze donorem (The Jakarta Post 2018a).

8.1 Indonésie jako recipient rozvojové pomoci

V současnosti Indonésie používá rozvojovou pomoc od zahraničních donorů jako doplněk k financím na rozvojové aktivity ze státního rozpočtu, rozvojové projekty jsou tedy vždy alespoň spolufinancovány z vládních zdrojů. Indonésie se tímto krokem ujišťuje, že v případě snížení či úplné absence zahraniční pomoci budou tyto projekty stále životaschopné. Od roku 2003, kdy se ekonomika země vzpamatovala po asijské ekonomické krizi, zavedla Indonésie mnoho vládních opatření za cílem lepšího plánování a financování rozvojových projektů. Zavedla především limit pro objem zahraniční rozvojové pomoci, kdy nastavila maximální možnou hodnotu této pomoci odpovídající 3 % státního rozpočtu země. Indonésie tímto krokem opět zdůrazňuje, že nechce být na rozvojové pomoci závislá, zároveň se díky tomuto kroku může rozvojová politika země oprostít od dikce podmínek zahraničních donorů (Marut 2015).

Mezi lety 1992–2007 sloužila jako platforma pro poskytování zahraniční rozvojové pomoci Konzultativní skupina pro Indonésii (*Consultative Group on Indonesia*, CGI), společná iniciativa Světové banky a indonéské vlády. Tato platforma sloužila pro setkávání zemí a organizací, které poskytovaly Indonésii půjčky a další formy finanční rozvojové pomoci. V roce 2007 však tato platforma zanikla. Indonésie již nadále necítila potřebu fóra, kde je nutné se

pravidelně setkávat se svými donory na půdě Světové banky (Patung 2007). Od roku 2007 tak Indonésie se svými donory upřednostňuje osobnější přístup na bilaterální bázi, pro tuto formu spolupráce v zemi vzniklo několik agentur, příkladem *National Program for Community Empowerment*, *Multi Donors Trust Fund* či *Decentralisation Support Facility* (Marut 2015).

8.1.1 Donoři rozvojové pomoci Indonésii

Mezi největší donory rozvojové pomoci v Indonésii se dlouhodobě řadí Japonsko, Austrálie, Spojené státy americké, Světová Banka či Asijská rozvojová banka. V roce 2015 Austrálie snížila svou zahraniční pomoc Indonésii o 40 %, načež tehdejší indonéský ministr zahraničí reagoval slovy (van der Eng 2017b), že „Indonésie [...] již není zemí, která potřebuje rozvojovou pomoc.“³¹ Na základě dat zveřejněných OECD se skutečně ukázalo, že Indonésie po tomto roce výrazně snížila příjem rozvojové pomoci ze strany členů DAC OECD a organizací jako je Světová banka. V současnosti se však ukazuje, že snížený příjem rozvojové pomoci od již zmíněných aktérů byl nahrazen rozvojovou pomocí od zemí, které nejsou členy DAC OECD, především pak Čínou (van der Eng 2017b).

Objem čínské rozvojové pomoci Indonésii se v současnosti pohybuje okolo 2,5 miliardy dolarů ročně. Zatímco rozvojové projekty zemí DAC se soustředí především na dosažení Cílů udržitelného rozvoje, tedy především odstranění chudoby a zlepšení vzdělání, Čína se primárně soustředí na rozvoj infrastruktury, což je aktuálně největším rozvojovým problémem Indonésie. Čína se tak v Indonésii primárně angažuje ve stavbě mostů, pozemních komunikačních cest, elektráren a železnic. Ačkoliv indonéská vláda tyto projekty velmi vítá, nastává otázka, zda je pro zemi bezpečné se v rámci infrastruktury většinou spoléhat na jednoho donora (van der Eng 2017b).

---

³¹ „Indonesia [...] is no longer a country that needs aid for development“ (van der Eng 2017b).

V období 2016–2017 bylo největším donorem Indonésie v rámci OECD Japonsko, těsně následováno Německem a Spojenými státy americkými (viz příloha č. 6). Největší podíl této oficiální rozvojové pomoci (39 %) byl využit na budování ekonomické infrastruktury, významná částka byla také využita pro posílení indonéské hospodářské produkce a budování sociální infrastruktury (OECD 2018b). I přes výrazné snížení australské rozvojové pomoci v roce 2015, zůstává Indonésie pro Austrálii druhým největším recipientem ODA (viz příloha č. 5). V loňském roce investovala do rozvojové pomoci Indonésii přibližně 316 milionů dolarů. Australská ODA se zde zabývá třemi oblastmi: efektivními ekonomickými institucemi a infrastrukturou, lidským rozvojem a zapojováním společnosti do rozvoje skrze efektivní vládnutí. Jakožto člen DAC OECD Austrálie s Indonésií samozřejmě spolupracuje na dosažení Cílů udržitelného rozvoje. Nedávné úspěchy zahrnují například vytvoření infrastrukturních projektů v hodnotě 550 milionů australských dolarů či zlepšení dostupnosti pitné vody a základní sanitace pro téměř 300 tisíc Indonésanů (Department of Foreign Affairs and Trade 2018).

Austrálie byla také mezi prvními donory humanitární pomoci po ničivém tsunami z října loňského roku, poskytla okamžitou finanční pomoc v hodnotě 5,5 milionů dolarů (Renaldi – Shelton 2018). V souvislosti s touto přírodní katastrofou byl mezinárodním společenstvím značně kritizován indonéský přístup vůči zahraničním humanitárním pracovníkům. Ti museli být registrováni u vládních agentur a veškerá jejich činnost mohla být prováděna pouze prostřednictvím lokálních aktérů. Dle kritiků se jednalo o zbytečnou byrokracii, jež brzdila efektivní pomoc. Také byli z postižených míst vykázáni někteří pracovníci, kteří nesplnili dané podmínky (Betteridge 2018). Oprávněnost těchto kroků Indonésie zakládá na značné zkušenosti s řešením přírodních katastrof podobného rozsahu, zároveň však tento přístup může být signálem, že chce mít všechny aspekty zahraniční pomoci pod svou kontrolou.

8.2 Indonésie jako donor rozvojové pomoci

Indonésie získala již jako iniciátor a hostitel Bandungské konference silné postavení v rámci jiho-jihní spolupráce a rozvojové problematiky obecně. Při srovnání s ostatními světovými donory, včetně nových mocností, je však v současnosti oficiální indonéský příspěvek do zahraniční rozvojové pomoci stále relativně nízký. Nicméně reálná výše tohoto příspěvku je v současnosti velmi těžko zjistitelná,³² jelikož Indonésie není členem OECD (Santikajaya 2014). Dle posledních odhadů OECD, které pokrývají období v letech 2013–2014, Indonésie vydala na rozvojovou spolupráci 49 milionů dolarů v roce 2013 a 56 milionů dolarů v roce 2014. Tyto částky se zakládají na podkladech získaných od indonéské vlády, které ovšem postrádají detailnější informace. V tomto období se jednalo bilaterální spolupráci s přibližně 40 partnerskými zeměmi převážně v oblastech technické spolupráce a vzdělávacích stipendií, veškerá multilaterální rozvojová spolupráce byla poskytována ve spolupráci se Spojenými státy americkými (OECD 2015).

8.2.1 Institucionální nastavení

O rozvojovou agendu se v zemi stará více než 16 vládních agentur. Každá z těchto agentur má vlastní přístup, standardy a procedury, což dělá indonéské rozvojové aktivity značně netransparentní a také to znesnadňuje evaluaci. Zároveň toto institucionální nastavení dělá indonéskou zahraniční pomoc méně efektivní (Santikajaya 2014). Indonésie tak ve svém vlastním zájmu potřebuje agenturu určenou pro koordinaci rozvojových aktivit. Tato situace by se však mohla v blízké budoucnosti změnit. V roce 2018 indonéská vláda ohlásila spuštění nové agentury, která bude zajišťovat projekty indonéské rozvojové spolupráce. Agentura s názvem *Indonesia Aid* bude mít za cíl koordinaci všech stávajících indonéských programů, které probíhají v rozvojových zemích v Africe, Asii a Pacifiku. Nové agentuře bude přidělen počáteční rozpočet

---

³² Indonéská rozvojová pomoc není nikde samostatně vykazovaná, je součástí výdajů na jiho-jihní spolupráci.

v hodnotě 70 milionů dolarů (The Jakarta Post 2018a). Tato agentura by mohla zlepšit současné nastavení indonéské rozvojové agendy v mnoha ohledech. Veškeré rozvojové aktivity by byly řízeny z jednoho místa, což by zvýšilo efektivitu a poskytlo prostor pro kvalitní evaluaci. Potencionální vyšší transparentnost by měla vzbuzovat lepší dojem na domácí půdě i v zahraničí. Zároveň by se jednalo o nový diplomatický nástroj, kde by si Indonésie mohla vyměňovat své zkušenosti a strategie se zavedenými rozvojovými agenturami, jako jsou americká USAID, australská AUSAID či Japonská JICA (Santikajaya 2014).

8.2.2 Indonésie a OECD

Ačkoliv Indonésie není členem OECD, od roku 2007 patří spolu s Brazílií, Čínou, Indií a Jihoafrickou republikou k pěti Klíčovými partnerů (Key Partners), je však první z těchto zemí, která podepsala *Framework of Co-operation Agreement* a *Privileges and Immunity Agreement*. V roce 2015 byla v Jakartě zřízena první pobočka OECD v Jihovýchodní Asii, což jenom upevnilo vzájemné vazby. V současnosti Indonésie pod různými statusy participuje v devíti tělesech OECD. Za zásadní je považováno indonéské členství v *OECD Development Centre*, nejnovější zapojení země do aktivit OECD je vstup do *Multilateral Convention to Implement Tax Treaty Related Measures to Prevent Base Erosion and Profit Shifting* (BEPS) v roce 2017 (OECD 2018a).

8.2.3 Rozvojové aktivity v roli donora

Indonésie se začala výrazněji angažovat v roli donora rozvojové pomoci v souvislosti se svým přístupem do G20 v roce 2008. Tímto krokem byl potvrzen její status středně příjmové země a Indonésie tak začala cítit potřebu pro rozšíření svých aktivit v rámci jiho-jihní spolupráce. Své rozvojové aktivity Indonésie soustředí především do oblasti vzdělávání, rozpočtového plánování, zemědělství, snižování chudoby a dalších. Role nového nastupujícího donora a partnera rozvojové spolupráce je výrazně artikulována ve vládní strategii na

období 2011–2025 (The Asia Foundation 2014). V současnosti jsou indonéské rozvojové aktivity vykonávány ve formě grantů či prostřednictvím technické kooperace, po spuštění *Indonesia Aid* by rozvojová pomoc mohla být rozšířena o poskytování zvýhodněných půjček a humanitární pomoc mimo rozvojový svět. Za poslední evaluované období 2014–2016 Indonésie vytvořila, v souvislosti s rámcem pro jiho-jihní spolupráci, 134 rozvojových programů pro více než 2000 účastníků (Sheany 2018b).

Jedním z příkladů indonéských rozvojových aktivit v zahraničí je rozvojová pomoc Palestině. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, Indonésie má s Palestinou velmi dobré vazby a jedním z hlavních indonéských zahraničněpolitických cílů na globální úrovni je uznání nezávislého palestinského státu na půdě OSN. V roce 2018 se Indonésie zavázala že Palestině poskytne 2 miliony dolarů v rámci programu na budování kapacit v oblastech jako jsou zemědělství, posílení postavení žen, vzdělávání či budování komunikačních a informačních technologií. Tato pomoc bude součástí tříletého akčního plánu, který započne v letošním roce. Indonésie již v Palestině zřídila 169 rozvojových programů, kterých se zúčastnilo téměř 2000 Palestinců. Do budoucna indonéská vláda v Palestině plánuje projekty na odsolování vody a poskytování léků obyvatelům Pásmu Gazy (Sheany 2018a). Již v roce 2015 byla v Beit Lahia v Pásmu Gazy otevřena nemocnice *Rumah Sakit Indonesia*, která byla kompletně financována indonéskou stranou. Zařízení o kapacitě 100 osob v lůžkovém oddělení, 10 osob na jednotce intenzivní péče a 500 osob v ambulantní části vyšlo Indonésii v přepočtu na 8,7 milionu dolarů (Almanar 2015). Na tento úspěch chce indonéská vláda navázat dalším nemocničním projektem, a to v oblasti Západního břehu Jordánu. V letošním roce indonéský viceprezident představil tento plán pro vybudování nemocnice v hodnotě 7 milionů dolarů v Hebrunu, který je z větší části tvořen arabským obyvatelstvem, které je dle indonéské vlády v lokální nemocnici značně diskriminováno (Budi 2019).

Indonésie se také angažuje v humanitární pomoci, v roce 2012 se jednalo o částku 7 milionů dolarů. V tomto případě je dokonce často v roli donora pro země globálního Severu. Příkladem může být humanitární pomoc Japonsku po zemětřesení a vlnách tsunami z roku 2011, pomoc Austrálii při záplavách či pomoc Novému Zélandu po zemětřesení v Christchurch v roce 2011. Indonésie samozřejmě poskytuje humanitární pomoc i jiným státům, jako jsou Haiti, Pákistán či Turecko, největší podíl tohoto typu pomoci však plyne především zemím v regionu jihovýchodní Asie, primárně prostřednictvím ASEAN (Hatch 2012).

9 Indonésie a BRICS

Jak již bylo zmíněno, BRICS je uskupení pěti států, Brazílie, Ruska, Indie, Číny a Jihoafrické republiky, označovaných jako nové mocnosti. Původně se jednalo o označení vytvořené Jimem O’Neillem, ekonomickým analytikem globální investičně-bankovní společnosti Goldman Sachs, který ho použil ve své studii z roku 2001 nazvané *Building Better Global BRICs*. Tento akronym se následně začal používat v ekonomické, obchodní a akademické sféře či v mediálních kruzích (The Institute for Applied Economic Research 2013).

Popularita tohoto termínu vyústila v reálnou spolupráci těchto zemí, kdy se v roce 2006 uskutečnilo první setkání ministrů zahraničí původní čtveřice zemí. První oficiální summit zemí BRIC se uskutečnil v roce 2009 v Jekatěrinburgu, od té doby se summity konají každý rok. V roce 2010 skupinu rozšířila, na pozvání Číny, Jihoafrická republika a akronym byl změněn na BRICS. Platforma poskytuje prostor pro spolupráci v oblastech, jako je obchod, finančníctví, zemědělství, vzdělávání, zdravotnictví a další. Dohromady tyto země zabírají přes 26 % zemského povrchu, žije v nich přes 42 % světové populace, v roce 2015 vygenerovaly 22,5 % světového HDP a za poslední dekádu tvořily více než 50 % světového hospodářského růstu (BRICS2017 2017).

9.1 Důvody absence Indonésie v BRICS

Prvním rozdílem a pravděpodobným důvodem pro absenci Indonésie v BRICS je její ekonomická situace. Především v období, kdy akronym BRIC vznikl, tedy v roce 2001, byla Indonésie stále silně poznamenána následky asijské ekonomické krize z let 1997–1999. Ještě v roce 1996 se HDP země rovnalo 227 miliardám dolarů, o dva roky později klesla jeho hodnota na méně než polovinu, tedy 95 miliard dolarů. Návrat na úroveň HDP odpovídající stavu před asijskou krizí se zemi podařil až v roce 2003, Indonésie tak v podstatě přišla o šest let potenciálního ekonomického růstu (World Bank 2019b). Pro srovnání, asijské země BRIC tato událost v podstatě nezasáhla, Čína nezaznamenala absolutně

žádný propad v hodnotě svého HDP, stejně tak tomu bylo u Indie. Brazílie a Rusko v tomto období sice zažily relativní propady, tento fakt však nebyl ovlivněn asijskou krizí. Srovnáme-li hodnotu HDP zemí BRIC a Indonésie v roce 2001 (viz příloha č. 7), Indonésie skutečně dosahovala se svými 160 miliardami dolary nejnižší hodnoty HDP ze všech těchto zemí, předposlední Rusko se drželo na hodnotě téměř dvojnásobné, 306 miliard dolarů, a první Čína dosahovala více než desetinásobného výsledku, 1,33 bilionu dolarů (World Bank 2019a). V tomto případě tedy můžeme z ekonomického hlediska chápat nezařazení Indonésie mezi BRIC za zcela oprávněné.

Odlišná situace se však váže k rozšíření uskupení o Jihoafrickou republiku v roce 2010. Srovnáme-li totiž hodnotu HDP Jihoafrické republiky a Indonésie v tomto roce, zjistíme, že Indonésie vykazovala výrazně vyšší hodnoty (viz příloha č. 8). Hodnota indonéského HDP odpovídala 755 miliardám dolarů, zatímco HDP Jihoafrické republiky bylo s hodnotou 375 miliard poloviční (World Bank 2019a). Jedním z důvodů upřednostnění Jihoafrické republiky před ekonomicky výkonnější Indonésií byl geografický klíč. BRIC sdružovalo státy z Asie, Evropy a Ameriky, Afrika zde však chyběla. Pokud by BRIC nebylo rozšířeno o africkou zemi, mohlo by se jednat o signál, že Afrika není ekonomicky významný region, zároveň by bylo zpochybněno tvrzení, že BRIC zastupuje celý rozvojový svět (The Economist 2013). Významnou roli v přistoupení Jihoafrické republiky sehrála také Čína. Právě Čína, jakožto nejlivnější člen uskupení, Jihoafrickou republiku do BRIC přizvala. Čína byla v té době jihoafrickým největším obchodním partnerem, dále investovala do země obrovské finanční prostředky. Významným bodem ve prospěch Jihoafrické republiky byla silná podpora přístupu „jedné Číny“ a dvojnásobné zamítnutí víza pro Dalajlámu, před přijetím do BRIC v roce 2009 a následně i po přijetí do uskupení v roce 2011 (Pinto 2012).

Amitav Acharya (2014: 1–3) si všímá dalších rozdílů, které odlišují Indonésii od nových mocností BRICS, a pravděpodobně tak mohou být důvodem absence země v této skupině. Dle něj je indonéský status nové mocnosti založen na

odlišné cestě. Zatímco státy BRICS zakládají svou moc především na ekonomických a vojenských kapacitách, Indonésie spoléhá na svou schopnost rozvíjet korelaci mezi třemi faktory, demokracií, rozvojem a stabilitou, zároveň usiluje o ukázněnou zahraniční politiku vůči sousedním zemím a aktivní angažovanost ve světových záležitostech. Všechny státy BRICS jsou významnými vojenskými a ekonomickými mocnostmi, Indonésie minimálně ve vojenské oblasti stále zaostává. Navíc má Indonésie ve vojenské oblasti konkurenty i ve vlastním regionu. Indonésie je však daleko úspěšnější v aktivitách, které se pojí se středními mocnostmi, jako jsou skandinávské země či Kanada. V rámci Asie vykonala daleko více mediačních služeb než větší mocnosti, jako jsou Indie a Čína (Acharya 2014: 1–2).

Druhou výraznou odlišností, kterou Acharya zmiňuje (2014: 2–3), je indonéská pozice v regionu. Pro Indonésii jsou klíčem k dosažení významného globálního statusu dobré vztahy a vůdčí pozice v regionu. Zatímco vztahy Indie, Číny, Jihoafrické republiky či Brazílie se svými sousedy jsou často poznamenány nedůvěrou, případně i konflikty, Indonésie ve svém regionu zastává uznávanou pozici. Indonésie je okolními zeměmi považována za vůdčí zemi regionu a vztahy se svými sousedy udržuje na velmi dobré úrovni, o čemž svědčí i úspěšnost ASEAN.

9.2 Budoucnost Indonésie v BRICS

O možnosti rozšíření současné pětičlenné základny uskupení BRICS o další členy se diskutuje v podstatě již od rozšíření o Jihoafrickou republiku v roce 2010. Nicméně doposud se tak nestalo a ani v současnosti nic příliš nenaznačuje brzkou změnu (van der Eng 2017a). Indonésie se však v současnosti zdá být jedním z nejvhodnějších kandidátů. Především jako sekulárně smýšlející, největší muslimská země světa by měla být pro ostatní státy uskupení kandidátem číslo jedna (Gupta 2017). BRICS se v současnosti nemůže považovat za vůdčí organizaci rozvojového světa, pokud mezi jejími členy není alespoň jedna většinově muslimská země. Potenciálními konkurenty Indonésie

jsou v tomto případě Pákistán, Bangladéš, Írán a Turecko. Přistoupení Pákistánu je v podstatě odsouzeno k nezdaru, jelikož se očekává, že takové snahy by byly ze strany Indie okamžitě vetovány. V případě Íránu a Turecka by potenciální překážku mohla znamenat autokratická povaha vládnutí v obou zemích, ačkoliv formálně se BRICS proti těmto formám vládnutí nijak nevymezuje. Z dvojice Bangladéš a Indonésie je již na první pohled jasným favoritem právě Indonésie (van der Eng 2017a).

V případě potenciálního přístupu Indonésie do BRICS by mohla výraznou roli sehrát Čína, podobně jako v případě přistoupení Jihoafrické republiky. Čína může v potenciálním přizvání Indonésii do BRICS spatřovat možnost, jak získat silného partnera v dalších globálních či regionálních institucích. Předně by Indonésie mohla Čínu podporovat v jejích aktivitách na půdě G20, zároveň by Indonésie pro Čínu mohla být spojencem v rámci vyjednávání dohody o volném obchodu mezi ASEAN a Čínou (van der Eng 2017a). Pro přístup Indonésie se často přiklání i Rusko. Především v ruských médiích (Russia Beyond 2015) bývá často zmiňováno, že Indonésie jakožto zástupce dalšího civilizačního okruhu (muslimského), by měla být jasným favoritem pro rozšíření.

O Indonésii se dokonce hovořilo jako o státu, který by měl v BRICS nahradit Indii v souvislosti s jejími slabšími ekonomickými výsledky v letech 2012–2013. Ačkoliv země nemohou být přímo srovnávány co se do velikosti ekonomiky a populace týče, Indonésie vynikala v lepší fiskální politice, nižší inflaci, a především schopností přilákat zahraniční investory. Ty z výrazné části přilákala právě z oslabující Indie, jelikož působila jako přijatelnější alternativa (Bhatia 2012). Dle BBC (Vaswani 2013) by však výměna Indie za Indonésii nedávala žádný smysl. Ačkoliv Indie zažívala slabší ekonomický růst, pro Indonésii byl rok 2012 prvním rokem za 15 let, kdy Indonésie zažila vyšší nárůst HDP než Indie. Navíc trpěla stejnými problémy jako Indie, zmínit lze především špatnou infrastrukturu, vysokou míru korupce a velkou část populace žijící v chudobě.

9.3 Má členství v BRICS pro Indonésii význam?

Vezmeme-li v potaz, že je Indonésie považována za jednoho z hlavních kandidátů na rozšíření BRICS, a opomeneme-li, že samotné uskupení v tomto směru zatím žádné konkrétní aktivity nepodniká, má samotná Indonésie zájem do uskupení vstoupit?

Pokud bude Indonésii členství nabídnuto, očekává se, že ho s největší pravděpodobností neodmítne. Navíc pokud by se jednalo o přizvání ze strany Číny, Indonésie by ho ve svém vlastním zájmu odmítnout nemohla. Indonésie v současnosti Čínu velmi potřebuje. Hlavní prioritou domácí politiky prezidenta Jokowiho je, už do jeho zvolení v roce 2014, budování a modernizace infrastruktury země. Hlavním poskytovatelem financí a samotným budovatelem infrastruktury je v Indonésii právě Čína. V současnosti v Indonésii probíhá *Masterplan for Acceleration and Expansion of Indonesia's Economic Development*, plán na modernizaci infrastruktury, které se účastní výlučně čínské stavební firmy, které jsou zásobované a financované čínskými dodavateli a státními bankami (van der Eng 2017a).

Ačkoliv v celkové velikosti HDP Indonésie překonává pouze Jihoafrickou republiku, v kategorii meziročního nárůstu HDP v současnosti dosahuje velmi vysoké hodnoty (5,1 % v roce 2017), kde ji ze států BRICS překonává pouze Indie (6,7 %) a Čína (6,9 %). Naopak zbylá trojice dosahuje v porovnání s Indonésií dlouhodobě velmi malého růstu (Rusko 1,5 %, Jihoafrická republika 1,3 % a Brazílie 1,0 %), Rusko a Brazílie navíc ještě v roce 2016 dosahovaly dokonce záporných čísel (World Bank 2019a). Indonésie je tak minimálně po ekonomické stránce na úrovni členských států BRICS i bez indonéské participace v této platformě. Navíc významnější platformou pro ekonomické otázky je pro ni skupina G20, jejíž součástí Indonésie je. Obchodní a investiční vztahy mezi státy uskupení zůstávají, s výjimkou exportu čínského zboží a čínských investic do zbylých čtyř zemí, zcela minimální. V tomto ohledu už má Indonésie s Čínou vytvořené velmi významné obchodní a investiční vazby.

Navíc současná situace uvnitř uskupení není zrovna ideální. Rusko je v BRICS zřetelně málo aktivní, stále oficiálně podporuje BRICS především z důvodu, aby si udrželo Čínu jako partnera v rámci Šanghajské organizace pro spolupráci. Mezi Čínou a Indií se navíc stupňuje napětí, ať už v závislosti na indickém ignorování vyjednávacího procesu ohledně čínské iniciativy *Belt and Road* či územních sporů v oblasti Doklamu a Ladakhu (van der Eng 2017a). Sám ministr zahraničí z let 2001–2009, Hassan Wirajuda, v rozhovoru s Acharyou (2014: 4) zmínil, že se Indonésie o vstup do BRICS příliš nezajímá, pro zemi je přednější ASEAN a být aktivním aktérem východní Asie, dle předpokladů nejvýznamnějšího regionu 21. století. Zároveň poukázal na fakt, že zatímco země BRICS zažívají propad v ekonomickém růstu, u Indonésie je tomu naopak. Wirajuda (dle Acharya 2014: 4) vše uzavírá otázkou: „Jaký je vlastně význam BRICS a význam toho nebýt do BRICS začleněn?“³³

Indonésie tak ve své podstatě absencí v uskupení BRICS o nic zásadního nepřichází, ekonomicky se jí daří lépe než některým členským státům a obchodní vazby, především s Indií a Čínou, má navázané i mimo rámec tohoto uskupení. Pokud pozvání do klubu BRICS Indonésie dostane, je celkem pravděpodobné, že ho přijme, může tím dosáhnout především vyšší prestiže, která pramení ze symbolického statusu této platformy jakožto uskupení těch opravdu nejvýznamnějších nových mocností.

---

³³ What is the meaning of BRICS, or not being included in the BRICS? (Acharya 2014: 4).

Závěr

Postavení Indonésie v rámci současného světového řádu je, v souvislosti s rostoucím významem zemí globálního Jihu a nových jádrových oblastí, velmi zajímavou tematikou. Již na první pohled je zřejmé, že má Indonésie minimálně významný potenciál značně zasahovat do světového dění a hrát tak roli významného aktéra, nové (nastupující) mocnosti. Cílem této práce bylo analyzovat, do jaké míry Indonésie svými aktivitami, především pak svojí zahraniční politikou, naplňuje charakteristiky nové mocnosti a z jakého důvodu není v rámci diskurzu chápána jako typický představitel nových mocností, tj. není spojována s prominentními novými mocnostmi uskupení BRICS.

První výzkumná otázka zněla: *V kterých bodech konceptu naplňuje Indonésie charakteristiky nové mocnosti a v kterých nikoliv?* První definičním bodem je ekonomika. Indonésie si prošla po asijské ekonomické krizi značným ekonomickým propadem, nicméně na základě reformních ekonomických opatření se dokázala z této události poměrně rychle vzpamatovat a nastartovat svůj růst. Významnou roli hraje obrovská populace v produktivním věku a silná domácí poptávka a spolu s faktem, že se jedná o 16. nejsilnější ekonomiku světa a dlouhodobě HDP země roste v průměru o 5 %, lze říci, že Indonésie v tomto bodě definici splňuje. Druhým definičním znakem je vojenská moc. Indonésie v porovnání s dalšími novými mocnostmi výrazně zaostává ve výši výdajů do vojenského sektoru, v tomto ohledu ji předčí i někteří sousedé v regionu jihovýchodní Asie. Indonéská armáda je také charakteristická primárním soustředěním na pozemní jednotky, které jsou cvičené především na řešení domácích konfliktů. Přestože se jedná o ostrovní stát rozprostírající se ve velmi široké oblasti, Indonésie zatím nevybudovala námořní ani letecké vojenské jednotky s globálním dosahem. V tomto bodě konceptu Indonésie selhává.

Třetím bodem, na který jsem se v analýze zaměřil, jsou indonéské aktivity a pozice v regionu. Ačkoliv v několika prvních letech po pádu Suhartova režimu

Indonésie v rámci regionu ustoupila do pozadí, od nástupu prezidenta Yudhoyonoa v roce 2004 začala být v regionu opět velmi aktivní a následně opět zaujala pozici regionální lídra. Opomeneme-li ekonomickou a populační dominanci, Indonésie je přední iniciátor agendy ASEAN a přirozený vůdce uskupení. Zároveň na půdě G20 zastává roli mluvčího celého regionu. Upevňování této role navíc napomáhají indonéské mediační služby a snaha o šíření demokratických hodnot. Svůj vliv se navíc Indonésie snaží rozšiřovat do širšího Indo-pacifického regionu, zde je zatím úspěšná především na půdě Východoasijského summitu. Pokud se zaměříme pouze na Jihovýchodní Asii, Indonésie rozhodně definiční bod splňuje. Čtvrtým bodem jsou indonéské aktivity v globálních organizacích. Ačkoliv není v současnosti Indonésie na půdě G20 nijak výrazněji aktivní, už jen samotný fakt, že je součástí této platformy, má na indonéskou globální pozici významný vliv. Navíc zde hraje i roli hlasu rozvojových zemí. V rámci OSN patří mezi největší přispěvatele do peacekeepingových misí a aktivně se podílí na chodu organizace v mnoha tělesech a agenturách. Indonésie však nezapomíná ani na fakt, že je nejlidnatějším muslimským národem, viditelně aktivní je především na půdě Organizace islámské spolupráce, kde se dlouhodobě zasazuje o uznání nezávislosti palestinského státu. Indonésii tak lze považovat za aktivního a do určité míry i vlivného globálního aktéra, v tomto bodě opět definici splňuje. Se čtvrtým bodem úzce souvisí i bod pátý, snaha o reformy globálních organizací. Jak lze vidět na snahách o reformy Rady bezpečnosti OSN a Světové obchodní organizace, Indonésie je v této oblasti značně aktivní, a v případě možnosti zisku stálého křesla Rady bezpečnosti OSN i velmi sebevědomá, tento bod tedy splňuje.

Předposledním definičním bodem konceptu nové mocnosti je participace na jiho-jihní spolupráci. Indonésie, jako jeden z iniciátorů a zároveň hostitel Bandungské konference, má v jiho-jihní spolupráci dlouhou tradici, záběr jejích aktivit v této oblasti je značně široký a zaměřuje se v podstatě na všechny světové rozvojové regiony, v současnosti je nejviditelnější snaha o spolupráci s africkými státy ve

formě Indonésko-afrického fóra. V tomto bodě můžeme Indonésii opět považovat za novu mocnost.

Posledním definičním znakem je rozvojová pomoc. Indonésie je, stejně jako další nové mocnosti zároveň recipientem i donorem rozvojové pomoci a není členem OECD. Ačkoliv se země snaží o plynulý přechod do stavu, kdy bude pouze donorem, v současnosti je stále na příjmu rozvojové pomoci výrazně závislá. Zároveň jsou její, těžko dohledatelné, výdaje na rozvojovou pomoc stále značně nízké. Netransparentnost indonéské rozvojové pomoci, která je začleněna do širokých aktivit jiho-jihní spolupráce, v podstatě nedovoluje určit, zda je Indonésie v této oblasti aktivní primárně v regionu jihovýchodní Asie či se soustřeďuje na jiné regiony. I přestože v tomto bodě vystávají určité pochybnosti, na základě faktu, že je Indonésie zároveň recipientem a donorem a není členem OECD, považuji tento poslední definiční bod spíše za splněný. Na základě této analýzy tak lze Indonésii považovat za téměř vzorového představitele nových mocností. Má hypotéza, že *Indonésie splňuje koncept nové mocnosti ve všech bodech analýzy*, se však na základě selhání v bodě vojenské moci nepotvrdila.

Druhá výzkumná otázka zněla: *Můžeme Indonésii na základě jejích zahraničně-politických aktivit považovat spíše za regionální či globální mocnost?* Ačkoliv Indonésie samozřejmě usiluje o výraznou globální pozici, čemuž napovídají především aktivity na půdě G20, Hnutí nezúčastněných zemí a její angažovanost v tělesech OSN a peacekeepingových operacích, těžištěm Indonéské zahraniční politiky je stále jihovýchodní Asie, potažmo indo-pacifický region. Indonésie nemá armádní složky s globálním dosahem a nejdůležitější mezinárodní organizací je pro ni jednoznačně ASEAN, kde si udržuje svou pozici lídra uskupení a tím i pozici lídra celého regionu. Nejvýznamnější ekonomické vztahy má Indonésie navázané se zeměmi jihovýchodní Asie, potažmo se sousedy regionu jako jsou Čína, Japonsko či Austrálie. Samotní státní představitelé, jako již zmíněný bývalý ministr zahraničí Hassan Wirajuda, veřejně artikulují, že indonéské zájmy jsou především v regionu jihovýchodní Asie. Na základě těchto

faktů vyvozují, že Indonésie je v současnosti stále spíše regionální mocností, čímž jsem potvrdil druhou hypotézu.

Poslední výzkumná otázka zněla: *Na základě kterých důvodů a faktorů není Indonésie řazena do uskupení BRICS, kvůli čemuž není považovaná za prominentní novou mocnost?* Indonésie zažila kvůli asijské ekonomické krizi výrazný ekonomický propad, stalo se tak v době, kdy vyšla studie *Building Better Global BRICs*, díky které byl koncept nových mocností představen širšímu publiku a země BRIC se tak automaticky staly jeho synonymem. Při rozšiřování platformy v roce 2010 vykazovala Indonésie výrazně lepší ekonomické výsledky než Jihoafrická republika, nicméně ta byla upřednostněna na základě geografického klíče a blízkých vztahů s Čínskou lidovou republikou, která zemi do platformy přizvala. Potenciálním důvodem nezařazení do BRICS je i odlišný charakter indonéské zahraniční politiky, která na rozdíl od zemí BRICS praktikuje určité aktivity typické pro střední mocnosti a zároveň si udržuje velmi dobré vztahy se státy v rámci regionu. Hypotéza *Indonésie nepatří mezi BRICS na základě slabých ekonomických ukazatelů* je tak pravdivá jen částečně, tudíž se nepotvrdila.

Indonésie je jednoznačně na vzestupu, její ekonomika stále významně roste, v tomto ohledu pomalu dohání Čínu a Indii, a dokonce předstihuje ostatní země BRICS. Její současná pozice lídra regionu jihovýchodní Asie je stabilním opěrným bodem pro globální ambice, které se snaží stále více naplňovat. Pokud se jí podaří nastoupit cestu vojenských reforem k armádě s globálním dosahem a urychlit řešení zásadních rozvojových problémů, především pak špatné infrastruktury, má Indonésie, i jakožto přední zástupce islámského a rozvojového světa, ve střednědobém výhledu značnou šanci zaujmout místo jednoho z nevlivnějších aktérů mezinárodního systému.

Seznam použité literatury a pramenů

Acharya, Amitav (2014). *Indonesia Matters: Asia's Emerging Democratic Power* (World Scientific: Singapore).

Almanar, Alin (2015). Indonesian Hospital Opens Its Doors in Gaza. *Jakarta Globe*. 30. 12. 2015 (<https://jakartaglobe.id/context/indonesian-hospital-opens-doors-gaza>, 26. 3. 2019).

Anya, Agnes (2019). Indonesia vies for spot on UN human rights body. *The Jakarta Post*. 17. 1. 2019 (<https://www.thejakartapost.com/news/2019/01/17/indonesia-vies-for-spot-on-un-human-rights-body.html>, 14. 3. 2019).

Baliño, Sofia (2019). As Members Debate WTO Reform, What Lies Ahead for 2019? *International Institute for Sustainable Development*. 6. 2. 2019 (<https://www.iisd.org/blog/wto-reform-2019>, 14. 3. 2019).

Betteridge, Ashlee (2018). Why Indonesia is right to limit NGOs post-disaster. *Devpolicy*. 18. 10. 2018 (<http://www.devpolicy.org/why-indonesia-is-right-to-limit-ngos-post-disaster-20181018/>, 26. 3. 2019).

Bhatia, Gauri (2012). Will Indonesia Replace India in. *CNBC*. 15. 5. 2012 (<https://www.cnbc.com/id/47423993>, 28. 3. 2019).

Bohdálek, Miroslav (2003). Východní Timor: Rok poté. *Global Politics*. 11. 3. 2003 (<http://www.globalpolitics.cz/clanky/vychodni-timor>, 28. 3. 2019).

BRICS2017 (2017). *What is BRICS*. 26. 1. 2017 (<https://www.brics2017.org/english/aboutbrics/brics/>, 27. 3. 2019).

Budi, Nugroho P. (2019). VP Discusses Plan to Build Indonesian Hospital in Hebron. *Voice of Indonesia*. 26. 3. 2019 (<http://voinews.id/index.php/component/k2/item/3631-vp-discusses-plan-to-build-indonesian-hospital-in-hebron>, 27. 3. 2019).

de Haan, Jarryd (2017). Indonesia: Economic Developments and Future Prospects, *Future Directions International*. 27. 4. 2017 (<http://www.futuredirections.org.au/publication/indonesia-economic-developments-future-prospects/>, 7. 3. 2019).

Department of Foreign Affairs and Trade (2018). *INDONESIA: Aid fact sheet. Australian Government* (<https://dfat.gov.au/about-us/publications/Documents/aid-fact-sheet-indonesia.pdf>, 25. 3. 2019).

Ekawati, Janet Dyah (2016). Indonesia's Global Maritime Axis Askew. *Australian Institute of International Affairs*. 19. 5. 2016 (<https://www.internationalaffairs.org.au/australianoutlook/indonesias-global-maritime-axis-askew/>, 12. 3. 2019).

Elias, Stephen – Noone, Clare (2011). The Growth and Development of the Indonesian Economy, *RBA Bulletin* December, s. 33-43.

Fealy, Greg – White Hugh (2016). Indonesia's 'Great Power' Aspirations: A Critical View. *Asia & the Pacific Policy Studies* vol. 3 (1), s. 92–100.

Flemes, Daniel (2007). Conceptualising Regional Power in International Relations: Lessons from the South African Case, *GIGA Working Papers* No. 53, s. 1–59.

Fraser, Erika M. (2012). Indonesian and Philippine engagement in South-South and Triangular Cooperation. *Governance and Social Development Resource Center*. 20. 1. 2012 (<http://gsdrc.org/docs/open/hdq787.pdf>, 16. 3. 2019).

Global Fire Power (2019). *Indonesia Military Strength* (https://www.globalfirepower.com/country-military-strength-detail.asp?country_id=indonesia, 8. 3. 2019).

Global Policy Forum (2019). *Security Council Reform* (<https://www.globalpolicy.org/security-council/security-council-reform.html>, 14. 3. 2019).

Goodenough, Patrick (2012). Muslim Leaders Make Case for Global Blasphemy Ban at U.N. *CNS NEWS*. 26. 9. 2012 (<https://www.cnsnews.com/news/article/muslim-leaders-make-case-global-blasphemy-ban-un>, 13. 3. 2019).

Gupta, Sourabh (2017). The BRICS at 10. *East Asia Forum*. 20. 9. 2017 (<https://www.eastasiaforum.org/2017/09/20/the-brics-at-10/#more-87502>, 28. 3. 2019).

Hart, Andrew F. – Jones, Bruce D. (2011). How Do Rising Powers Rise?. *Survival* 52 (6), s. 63–88.

Hatch, David (2012). Indonesia, emerging aid donor. *Lowy Institute*. 25. 7. 2012 (<https://archive.lowyinstitute.org/the-interpreter/indonesia-emerging-aid-donor>, 26. 3. 2019).

Hermawan, Yulius P. – Habir, Ahmad D. (2015). Indonesia and International Institutions: Treading New Territory. In: Habir, Ahmad D. – Roberts, Christopher B. – Sebastian, Leonard C., *Indonesia's ascent: power, leadership, and the regional order* (Basingstoke: Palgrave Macmillan), s.177–194.

Hermawan, Yulius P. (2017). G20, Indonesia and the Quest for Parameters of Sustainable Infrastructure. *Heinrich-Böll-Stiftung*. 8. 5. 2017 (<https://th.boell.org/en/2017/05/08/g20-indonesia-and-quest-parameters-sustainable-infrastructure>, 11. 3. 2019).

Chinyong, Liow Joseph (2014). Can Indonesia Fulfill Its Aspirations to Regional Leadership? *The ASAN Forum*. 15. 10. 2014 (<http://www.theasanforum.org/can-indonesia-fulfill-its-aspirations-to-regional-leadership/?dat=#>, 9. 3. 2019).

IAF (2018). *What is The Indonesia Africa Forum?* (<https://iaf.kemlu.go.id/about/what-is-the-iaf>, 15. 3. 2019).

Jenne, Nicole (2019). Indonesia must look beyond peacekeeping to impress at the UN. *East Asia Forum*. 23. 2. 2019

(<https://www.eastasiaforum.org/2019/02/23/indonesia-must-look-beyond-peacekeeping-to-impress-at-the-un/>, 13. 3. 2019).

Jordaan, Eduard (2003). The concept of middle power in international relations: distinguishing between emerging and traditional middle powers. *Politikon* 30 (2), s. 165-181.

Jorgensen-Dahl, Arnfinn (1992). Indonesia as a Regional Great Power. In Neumann, Iver B., *Regional Great Powers In International Politics* (New York: Saint's Martin's Press), s. 70–94.

Klíma, Jan (1997). Východní Timor – špatné svědomí mezinárodního společenství, *Czech Journal of International Relations*, 32 (1), s. 47–58.

Lamb, Kate (2012). Indonesia's President to Propose Global Blasphemy Protocol. *Voice of America*. 25. 9. 2012 (<https://www.voanews.com/a/Indonesia-blasphemy-protocol/1514420.html>, 13. 3. 2019).

Marut, Don K. (2015). How will a 40% cut in Australian aid affect Indonesia?. *The Conversation*. 25. 5. 2015 (<https://theconversation.com/how-will-a-40-cut-in-australian-aid-affect-indonesia-41753>, 25. 3. 2019).

Ministry of Foreign Affairs Republic of Indonesia (2015). *United Nations* (<https://www.kemlu.go.id/en/kebijakan/kerjasama-multilateral/Pages/United-Nations.aspx>, 13. 3. 2019).

Ministry of Foreign Affairs Republic of Indonesia (2018a). *The Concrete Result of IAF 2018: Strengthening Indonesia-Africa Partnership*. 12. 4. 2018 (<https://www.kemlu.go.id/en/berita/Pages/The-Concrete-Result-of-IAF-2018,-Strengthening-Indonesia-Africa.aspx>, 15. 3. 2019).

Ministry of Foreign Affairs Republic of Indonesia (2018b). *The UN Awarded Indonesia for Its Contribution in South-South Cooperation*. 13. 9. 2018 (<https://www.kemlu.go.id/en/berita/berita-perwakilan/Pages/Indonesia-Received->

Award-from-the-UN-for-Its-Contribution-in-South-South-Cooperation.aspx, 16. 3. 2019).

Nolte, Detlef (2010). How to compare regional powers: analytical concepts and research topics. *Review of International Studies* 36 (4), s. 881–901.

OECD (2015). *Indonesia's Development Co-operation* (<http://www.oecd.org/dac/dac-global-relations/indonesias-development-co-operation.htm>, 26. 3. 2019).

OECD (2018a). *Active with Indonesia* (<http://www.oecd.org/indonesia/Active-with-Indonesia.pdf>, 26. 3. 2019).

OECD (2018b). *Interactive summary charts by aid (ODA) recipients: Indonesia* (https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 25. 3. 2019).

Østerud, Øyvind (1992). Regional Great Powers In: Neumann, Iver B. eds., *Regional great powers in international politics* (London: Macmillan Press), s. 1–15.

Patung, David (2007). Consultative Group on Indonesia (CGI). *Indonesia Matters*, 25. 1. 2007 (<http://www.indonesiamatters.com/1065/consultative-group-on-indonesia-cgi/>, 25. 3. 2019).

Permana, Erric (2017). Indonesia urges OIC members to reconsider Israel ties. *Anadolu Agency*. 14. 12. 2017 (<https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/indonesia-urges-oic-members-to-reconsider-israel-ties/1004789>, 13. 3. 2019).

Petrů, Tomáš (2014). Indonésie. In: Piknerová, Linda – Šanc, David a kol., *Nové mocnosti globálního jihu: Čína, Indie, Brazílie, Jihoafrická republika a Indonésie v mezinárodním systému* (Praha: Dokořán), s. 147–174.

Piknerová, Linda – Doljaková, Aneta (2014). Emancipace nových mocností po konci studené války. In: Piknerová, Linda – Šanc, David a kol., *Nové mocnosti*

globálního Jihu: Čína, Indie, Brazílie, Jihoafrická republika a Indonésie v mezinárodním systému (Praha: Dokořán), s. 15–35.

Piknerová, Linda – Šanc, David (2014). Předmluva. In: Piknerová, Linda – Šanc, David a kol., *Nové mocnosti globálního Jihu: Čína, Indie, Brazílie, Jihoafrická republika a Indonésie v mezinárodním systému* (Praha: Dokořán), s. 7–13.

Piknerová, Linda (2013). Jihoafrická republika jako nastupující střední mocnost, *Politologická revue* 2, s. 48–75.

Piknerová, Linda (2018): Afrika v zorném poli nových globálních hráčů. *Geografické rozhledy* 27(4), s. 24–27.

Pinto, Alisha (2012). Why is South Africa a BRIC(S)? *Fair Observer*. 29. 3. 2012 (<https://www.fairobserver.com/region/africa/why-south-africa-brics/>, 27. 3. 2019).

Purwanto, Heru (2012). Indonesia calls for reform of UN Security Council. *Antara News*. 30. 8. 2012 (<https://en.antaranews.com/news/84261/indonesia-calls-for-reform-of-un-security-council>, 14. 3. 2019).

Putra, Bama Andika (2015). Indonesia's Leadership Role in ASEAN: History And Future Prospects. *International E-Journal of Advances in Social Sciences* vol. I (2), s. 188–197.

Rappler (2014). 'What democratic lessons?' Activists reject Bali Democracy Forum. 9. 10. 2014 (<https://www.rappler.com/world/regions/asia-pacific/indonesia/71307-activists-reject-bali-democracy-forum>, 11. 3. 2019).

Ravenhill, John (1998). Cycles of middle power activism: Constraint and choice in Australian and Canadian foreign policies, *Australian Journal of International Affairs* 52 (3), s. 309–327.

Renaldi, Erwin – Shelton, Tracey (2018). Australians question how aid money is being spent in Indonesia after shift to 'aid investment'. *ABC*. 18. 10. 2018

(<https://www.abc.net.au/news/2018-10-18/australian-aid-recipients/10385630>, 25. 3. 2019).

Russia Beyond (2015). *Indonesia will be first among candidates in case of BRICS expansion — expert*, 2. 7. 2015 (https://www.rbth.com/news/2015/07/02/indonesia_will_be_first_among_candidates_in_case_of_brics_expansion_expe_44007, 28. 3. 2019).

Salikha, Adelaida (2018). Meet The Only Southeast Asia Representative Country In G20 (Group of Twenty). *SEASIA*. 1. 12. 2018 (<https://seasia.co/2018/12/01/meet-the-only-southeast-asia-representative-country-in-g20-group-of-twenty>, 11. 3. 2019).

Salim, Zamroni (2011). Indonesia in the G20: Benefits And Challenges Amidst National Interests and Priorities In: Hofmeister, Wilhelm eds., *G20: Perceptions and Perspectives for Global Governance* (Singapore: Konrad-Adenauer-Stiftung), s. 95–108.

Sambhi, Natalie (2013). Do we need an Indo-Pacific treaty? *The Australian Strategic Policy Institute*. 8. 7. 2013 (<https://www.aspistrategist.org.au/do-we-need-an-indo-pacific-treaty/>, 11. 3. 2019).

Santikajaya, Awidya (2014). Indonesia's aid unclear without aid agency. *The Jakarta Post*. 2. 12. 2014 (<https://www.thejakartapost.com/news/2014/12/02/indonesia-s-aid-unclear-without-aid-agency.html>, 26. 3. 2019).

Santoso, Dewi – Nafisah, Fadhillah (2017). Indonesia's Global Maritime Axis Doctrine: Security Concerns and Recommendations. *Jurnal Hubungan Internasional X* (2), s. 86–98.

Sato, Yuri (2003). Post-Crisis Economic Reform in Indonesia: Policy for Intervening in Ownership in Historical Perspective. *IDE Research Paper* 2003 (4), s. 1–53.

Sheany (2018a). Indonesia Commits \$2m in Aid to Support Capacity Building in Palestine. *Jakarta Globe*. 28. 6. 2018 (<https://jakartaglobe.id/context/indonesia-commits-2m-aid-support-capacity-building-palestine>, 26. 3. 2019).

Sheany (2018b). Indonesia to Establish Single Agency for International Aid. *Jakarta Globe*. 18. 1. 2018 (<https://jakartaglobe.id/context/indonesia-establish-single-agency-international-aid>, 26. 3. 2019).

Sheany (2019) Indonesia Takes Up UN Security Council Seat. *Jakarta Globe*. 5. 1. 2019 (<https://jakartaglobe.id/context/indonesia-takes-up-un-security-council-seat>, 13.3. 2019).

Schreer, Benjamin (2013). *Moving beyond ambitions? Indonesia's military modernisation* (ASPI: Barton).

Statista (2019). *Indonesia: Share of economic sectors in the gross domestic product (GDP) from 2007 to 2017* (<https://www.statista.com/statistics/319236/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-indonesia/>, 7. 3. 2019).

Štollová, Sandra – Pitař, Martin (2014). Indonésie v roli nastupující mocnosti. *Acta Fakulty filozofické Západočeské univerzity v Plzni* 14 (2), s. 145–166.

Tank, Pinar (2012). The concept of “rising powers”. *Norwegian Peacebuilding Resource Centre*. 29. 6. 2012 (http://www.peacebuilding.no/var/ezflow_site/storage/original/application/aa7c23bf5887ab060f1af737a39a000a.pdf, 17. 2. 2019).

The Asia Foundation (2014). *The Changing Aid Landscape in East Asia: The Rise of Non-DAC Providers* (<https://asiafoundation.org/resources/pdfs/ChangingAidLandscapeinEastAsia.pdf>, 26. 3. 2019).

The Economist (2009). *A special report on Indonesia: Surprise, surprise*. 10. 9. 2009 (<https://www.economist.com/special-report/2009/09/10/surprise-surprise>, 7. 3. 2019).

The Economist (2013). *Why is South Africa included in the BRICS?*. 29. 3. 2013 (<https://www.economist.com/the-economist-explains/2013/03/29/why-is-south-africa-included-in-the-brics>, 27. 3. 2019).

The Institute for Applied Economic Research (2013). *Learn about BRICS* (<http://www.ipea.gov.br/forumbrics/en/learn-about-brics.html>, 27. 3. 2019).

The Jakarta Post (2018a). *EDITORIAL: Taking and giving foreign aid*, 12. 1. 2018 (<https://www.thejakartapost.com/academia/2018/01/12/editorial-taking-and-giving-foreign-aid.html>, 25. 3. 2019).

The Jakarta Post (2018b). *Indonesia supports WTO reform and modernization*. 30. 11. 2018 (<https://www.thejakartapost.com/adv/2018/11/30/indonesia-supports-wto-reform-and-modernization.html>, 14. 3. 2019).

The Observatory of Economic Complexity (2018). *Indonesia* (<https://atlas.media.mit.edu/en/profile/country/idn/>, 7. 3. 2019).

Trading Economics (2018). *Indonesia - Military expenditure* (<https://tradingeconomics.com/indonesia/military-expenditure>, 8. 3. 2019).

Trinidad, Denis D. (2014). *Sout-South Cooperation in Southeast Asia and the Role od Japan*. *Institute of Developing Economies* (<https://www.ide.go.jp/library/English/Publish/Download/Vrf/pdf/489.pdf>, 16. 3. 2019).

UNDP (2015). *UNDP INDONESIA – Brief: South-south and triangular cooperation in Indonesia* (<http://www.id.undp.org/content/dam/indonesia/2015/brief/SSC-briefUNDPformat.pdf>, 15. 3. 2019).

UNIDO (2013). *South-South and Triangular Cooperation: Indonesia* (http://www.tcbresourceguide.org/vol2/bilateral_services/south-south/indonesia.html, 15. 3. 2019).

United Nations (2018). *Calls for Greater Inclusion of Elected Security Council Members, Limited Veto Use in Addressing Atrocity Crimes Dominate Open Debate on Working Methods*. 6. 2. 2018 (<https://www.un.org/press/en/2018/sc13197.doc.htm>, 14. 3. 2019).

United Nations (2019). *United Nations Security Council* (<https://www.un.org/securitycouncil/content/faq#reform>, 14. 3. 2019).

United Nations Peacekeeping (2019). *Indonesia* (<https://peacekeeping.un.org/en/indonesia>, 13. 3. 2019).

van der Eng, Pierre (2017a). Jokowi between Brics and a hard place: The Jakarta Post columnist. *The Strait Times*, 4. 9. 2017 (<https://www.straitstimes.com/asia/se-asia/jokowi-between-brics-and-a-hard-place-the-jakarta-post-columnist>, 28. 3. 2019).

van der Eng, Pierre (2017b). Why does Indonesia seem to prefer foreign aid from China? *East Asia Forum*, 2. 12. 2017 (<https://www.eastasiaforum.org/2017/12/02/why-does-indonesia-seem-to-prefer-foreign-aid-from-china/>, 25. 3. 2019).

Vaswani, Karishma (2013). Should Indonesia be the I in Brics? *BBC*. 27. 3. 2013 (<https://www.bbc.com/news/business-21921593>, 28. 3. 2019).

Winanti, Poppy S. – Alfian, Rizky A. (2018). South-South Cooperation (SSC) Has No Alternative. Indonesia and the Legacy of the Bandung Conference (1955), *Global Research*, 2. 10. 2018 (<https://www.globalresearch.ca/south-south-cooperation-ssc-has-no-alternative-indonesia-and-the-legacy-of-the-bandung-conference-1955/5655789>, 15. 3. 2019).

World Bank (2019a). *GDP (current US\$)*
(<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>, 27. 3. 2019).

World Bank (2019b). *Indonesia*
(<https://data.worldbank.org/country/indonesia?view=chart>, 8. 3. 2019).

World Trade Organization (2019). *Appellate Body*
(https://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/appellate_body_e.htm, 14. 3. 2019).

Resumé

The current international system can most often be considered unilateral, with the United States as the only superpower. A counter-opinion holds that this system is closer to a multipolarity, with other actors actively competing with the United States. Among these actors there are also states that have experienced a significant rise in power over the past few decades. These states are most often referred to as new, emerging or rising powers. The topic of this diploma thesis is Indonesia as a new (emerging) power. The aim of this work is to assess to what extent Indonesia, through its activities, especially in foreign policy, fulfills the characteristics of a new power and why it is not seen as a typical representative of new powers within the discourse, i.e. it is not associated with the prominent new powers of the BRICS.

The theoretical part introduces the concepts that are related to the power status of Indonesia. The main focus of this part is to introduce the concept of new/emerging/rising power; complementary concepts of middle power and regional power are introduced as well. At the end of this chapter, based on the concepts presented, the 7 defining features of a new power are stated. The first chapter of the empirical part focuses on Indonesian foreign policy activities since the proclamation of independence in 1945 to 1998, as Indonesia's power ambitions can already be observed within this time period. Then, the 7 defining features are used in the main, analytical, part of this thesis to analyze Indonesia. The last chapter deals with the reasons why Indonesia is not part of BRICS.

Indonesia could be considered as a new power based on almost all of the definition features presented in this thesis. It has a strong economy, plays the role of regional leader, it is an active player in global organizations and calls for their reforms, it is very active in South-South cooperation and plays an increasingly important role in the provision of development aid. There are multiple reasons why Indonesia is not part of BRICS, however, it currently achieves significantly

better economic results than some BRICS countries, so it can be considered as a prominent new power even without being a member of BRICS. Indonesia has great potential to become one of the most important global actors in the near future.

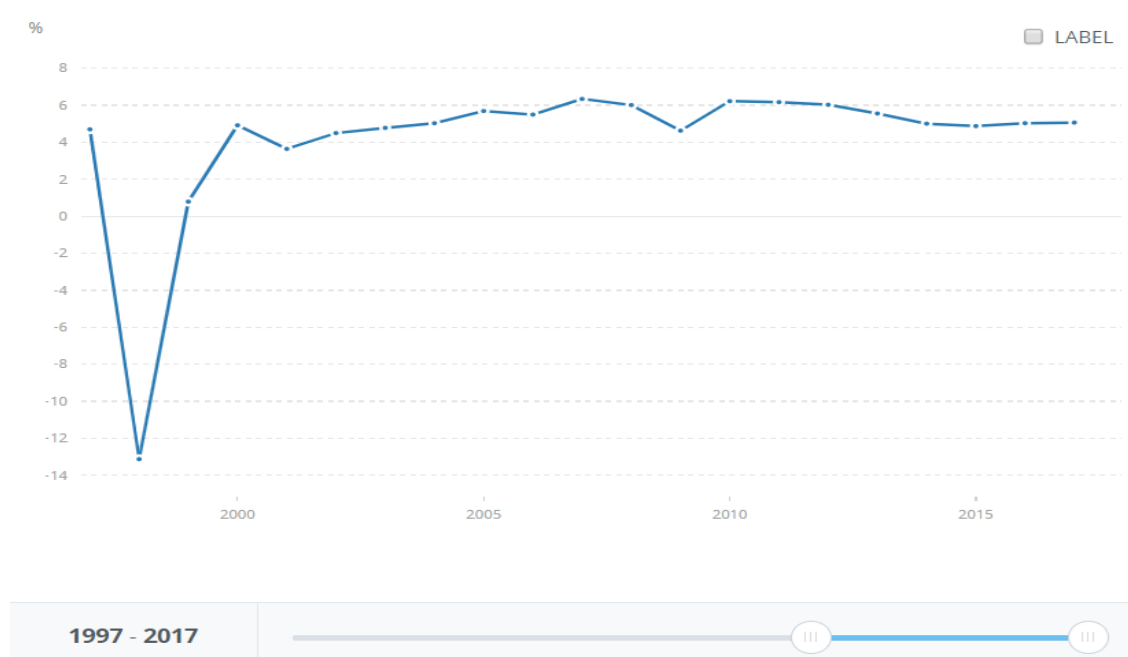
Přílohy

Příloha č. 1: Tabulka srovnávající tradiční střední mocnosti a nastupující střední mocnosti

Charakteristika	Tradiční střední mocnosti	Nastupující střední mocnosti
Demokratická tradice	stabilní etablované demokracie	nově demokratizované společnosti zpravidla vykazující určité tendence k autoritarismu
Vstup střední mocnosti na mezinárodní scénu	období studené války	po konci studené války
Distribuce bohatství ve společnosti	rovnoměrná	nerovnoměrná
Postavení v rámci světové ekonomiky	jádro (součást tzv. globálního Severu)	semiperiferie (součást tzv. globálního Jihu)
Orientace na vlastní region	relativně nízká	relativně vysoká
Postoj k (regionální) integraci a kooperaci	nestabilní, odvíjející se od aktuální situace	jednoznačná podpora, zpravidla se snahou být lídrem daného projektu a vystupovat jako regionální mocnost

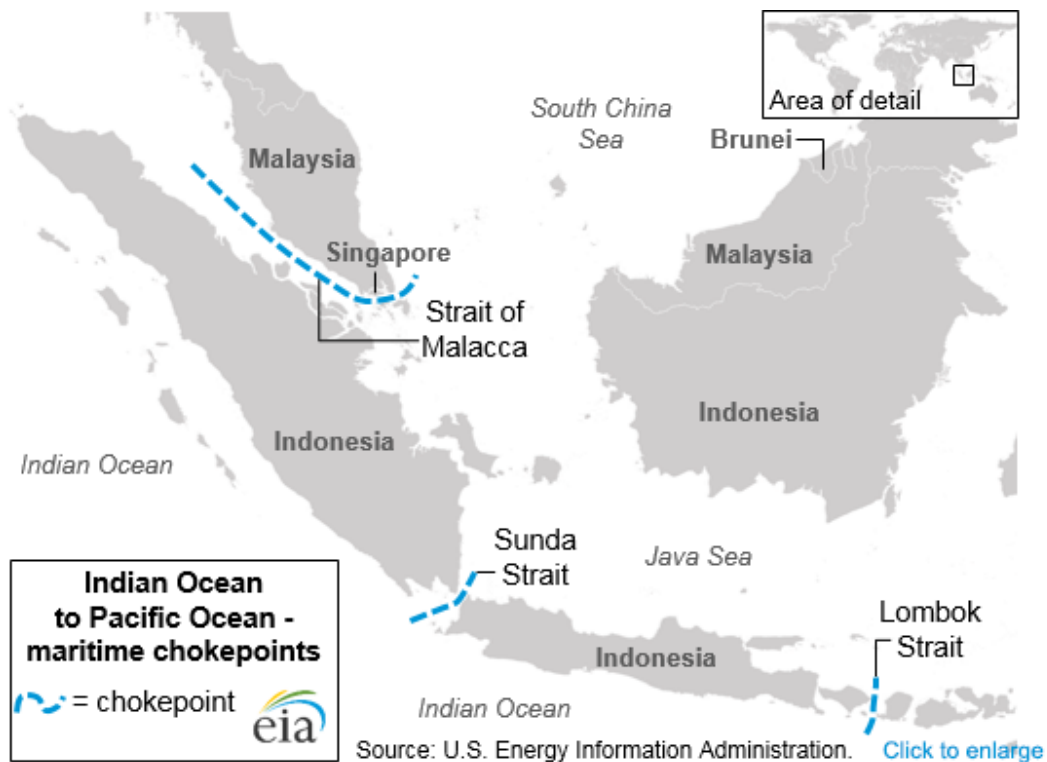
Zdroj: Piknerová, Linda (2013). Jihoafrická republika jako nastupující střední mocnost, *Politologická revue* 2, s. 48–75.

Příloha č. 2: Graf znázorňující roční růst HDP Indonésie mezi lety 1997–2017

Zdroj: World Bank (2018). *GDP growth (annual %)* (<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?end=2017&locations=ID&start=1997&view=chart>, 8. 3. 2019).

Příloha č. 3: Mapa znázorňující indonéské námořní škrťící body

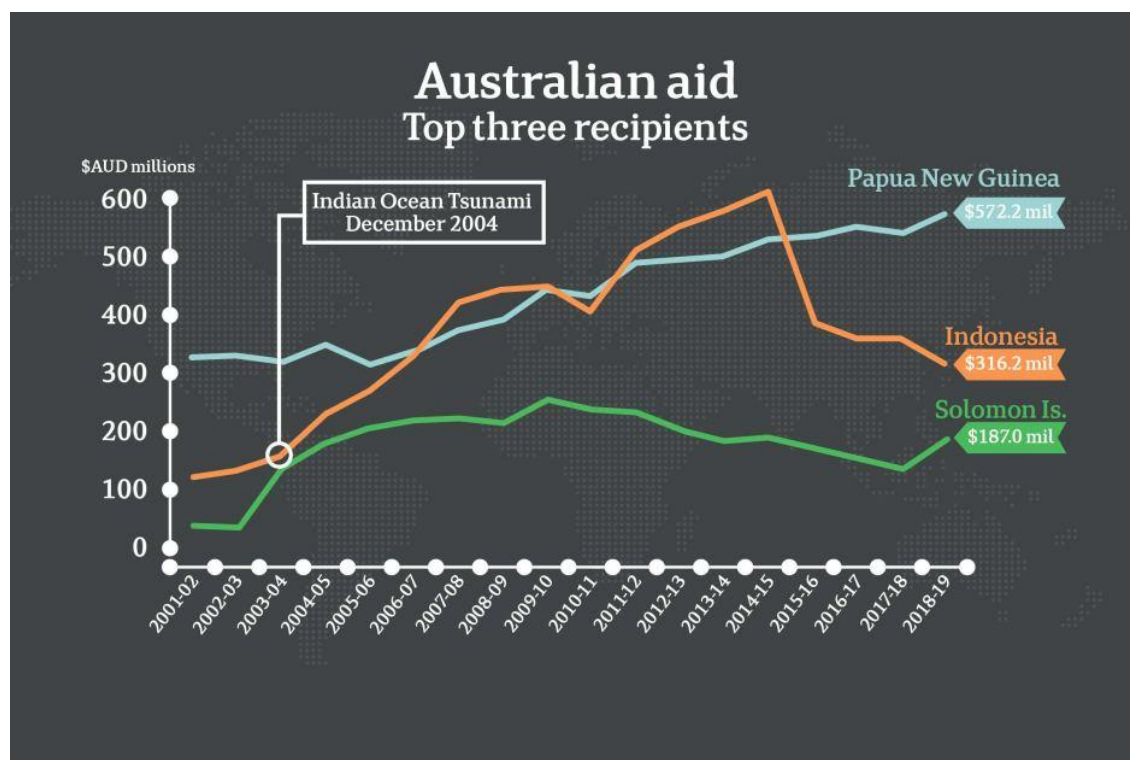
Zdroj: Indo Asian Commodities (2017). *Indian ocean to Pacific ocean maritime chokepoints* (<https://www.indoasiancommodities.com/wp-content/uploads/2017/07/EIA-3.png>, 9. 3. 2019).

Příloha č. 4: Tabulka agendy indonéských ministerstev a přidružených agentur v rámci jiho-jihní spolupráce

MINISTRIES / AGENCIES	AREAS OF ACTIVITY
Finance	Capital Market Development Taxation Policy
Industry	Export and Industry
Trade	International Trade Standard
Agriculture	Rural Agriculture Husbandry
National Agency for Disaster Mitigation (BNPB)	Disaster Risk Management
Foreign Affairs	Democratisation and Good Governance
National Development Planning Agency (Bappenas)	Evidence-Based Planning
Public Works	Road Building Human Settlement Water Management
Education and Culture	Scholarship
Forestry and Environment	Forest Management Climate Change Biodiversity
Marine Affairs and Fisheries	Coral Reef Rehabilitation
Energy and Mineral Resources	Management of Energy Sector
National Coordination Agency for Family Planning (BKKBN)	Family Planning
Health	Various Health Issues
Women's Empowerment and Children Protection	Women's Empowerment
Police of the Republic Indonesia (Polri)	Police Training
Corruption Eradication Commission (KPK)	Corruption Eradication
State Secretariat	Indonesia South-South Technical Cooperation

Zdroj: UNDP (2015). *UNDP INDONESIA – Brief: South-south and triangular cooperation in Indonesia* (<http://www.id.undp.org/content/dam/indonesia/2015/brief/SSC-briefUNDPformat.pdf>, 15. 3. 2019).

Příloha č. 5: Graf australských výdajů na rozvojovou pomoc u tří největších recipientů, včetně Indonésie

Zdroj: Renaldi, Erwin – Shelton, Tracey (2018). Australians question how aid money is being spent in Indonesia after shift to 'aid investment'. *ABC* (<https://www.abc.net.au/news/2018-10-18/australian-aid-recipients/10385630>, 25. 3. 2019).

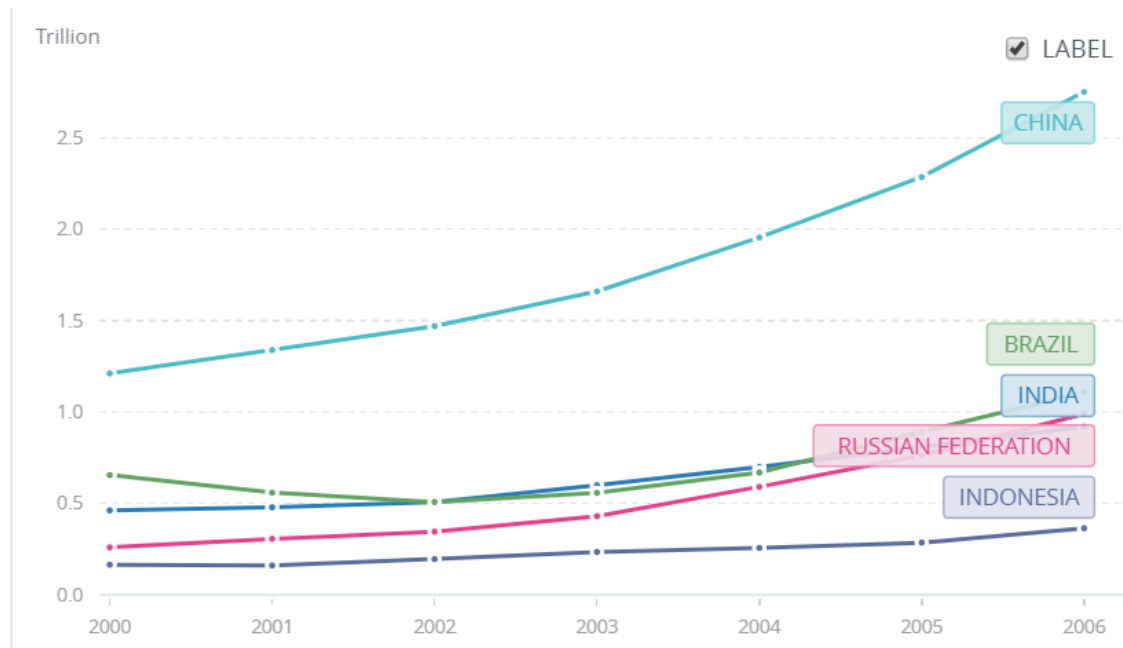
Příloha č. 6: 10 největších donorů oficiální rozvojové pomoci pro Indonésii

Zdroj: OECD (2018). *Interactive summary charts by aid (ODA) recipients: Indonesia*

(https://public.tableau.com/views/OECDDACAidataglancebyrecipient_new/Recipients?:embed=y&:display_count=yes&:showTabs=y&:toolbar=no?&:showVizHome=no, 25. 3. 2019).

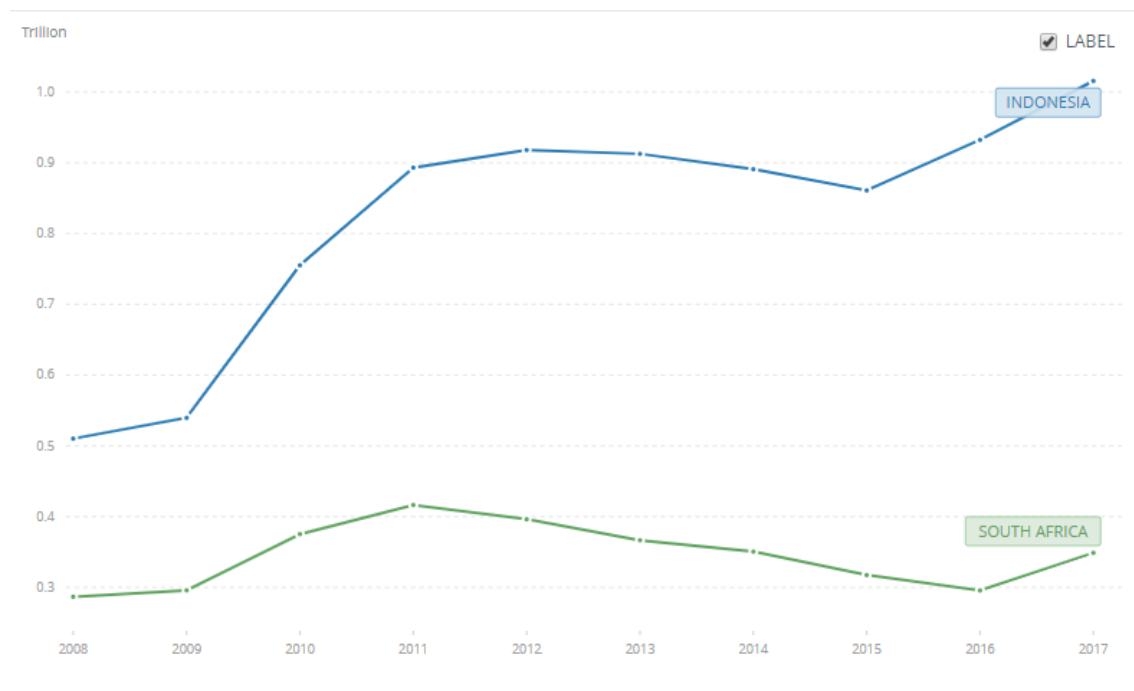
Příloha č. 7: Srovnání ekonomik BRIC a Indonésie po asijské ekonomické krizi

Zdroj: World Bank (2019a). *GDP (current US\$)* (<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD>, 27. 3. 2019).

Příloha č. 8: Srovnání ekonomik Jihoafrické republiky a Indonésie mezi lety 2008–2017

Zdroj: World Bank (2019a). *GDP (current US\$)* (<https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?end=2017&locations=ID-ZA&start=2008>, 27. 3. 2019).